

(ISSN: 2587-0238)

Pamuk, İ. (2021). The use of "Anne Frank- A History For Today" Exhibition as an example of out-of-school history education in training of history teachers. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(15), 1040-1081.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.349>

Article Type (Makale Türü): Research Article

THE USE OF "ANNE FRANK- A HISTORY FOR TODAY" EXHIBITION AS AN EXAMPLE OF OUT-OF-SCHOOL HISTORY EDUCATION IN TRAINING OF HISTORY TEACHERS

İrem PAMUK

Asst. Prof. Dr., University of Health Sciences, Istanbul, Turkey, irem.pamuk@sbu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-9214-6044

Received: 18.03.2021

Accepted: 18.07.2021

Published: 14.08.2021

ABSTRACT

Developing the professional competencies of future teachers is one of the main tasks of the faculties of education. The framework of the expected qualifications for ensuring the quality of education and professional development of teachers is determined by General Competencies for Teaching Profession in Turkey. Field teacher candidates are also required to acquire competencies specific to the field in the preparation phase of the profession. The field education knowledge competency of the History Teacher Special Field Competencies in Turkey includes the ability to associate the history course with the environment. One of the performance indicators of this competence is "organizing educational trips (to libraries, archives, museums and historical places, etc.) within the framework of the social activities regulation" The purpose of this study is to provide history teacher candidates with a performance indicator for organizing educational trips to out-of-school learning areas in History Teacher Special Field Competencies. The study group of this research, which is designed according to action research, one of the qualitative research methods, consists of 72 history teacher candidates studying in the Pedagogical Formation Certificate Program at the Faculty of Education of a state university. The data of the research were obtained using a semi-structured interview form. Within the scope of the research, firstly, history teacher candidates were given education on out-of-school history education in the special teaching methods course. Afterwards, Anne Frank- A History For Today Exhibition was visited and the teaching designs and views of the history teacher candidates on how to use this history exhibition in their lessons were examined. According to the results of the research, it was observed that the education given to increase the proficiency of history teacher candidates for out-of-school history teaching was effective and, in this context, they were able to use the exhibition they visited in the history lessons they designed. In addition, historical thinking skills such as historical empathy, historical analysis and interpretation, historical comprehension and values such as respect for differences, respect for human rights and democracy, and tolerance are among the results of the research.

Keywords: History teacher qualifications, out-of-school history education, Anne Frank- A History For Today Exhibition, action research.

INTRODUCTION

“Talents are stipulated, they must turn into competencies. This is the purpose of all education”

J.W. von GOETHE

The spirit of the time builds society and the entire lives of individuals, and determines what qualities and competencies are expected of them. Social changes and transformations change and transform the needs of the age in which they live. Thus, the qualities that individuals should have in each period differ. Education is in a decisive position in the process of gaining the qualifications that citizens are expected to have. In addition to the competency framework that education expects from students, there are also competency expectations for teachers, which are the main factor in increasing the quality of education.

The reflections of the developments in the social field on education have made the change of teacher qualifications necessary. As stated by Yıldırım and Yazıcı (2017, p.113): “Qualified teachers along with the social, cultural, scientific, and economic infrastructure are needed for an effective educational system because it is the teachers’ duty to ensure quality of the educational system which is composed of many components affecting each other directly or indirectly.” As a result of the studies in teacher training, the first official studies were started by the Ministry of National Education in 1999 as the General Competencies for Teaching Profession, the "Teaching Competencies" document was put into effect with the approval of the Authority dated 12/07/2002, the second study was “General Competencies for Teacher Profession” and this document was updated in 2017 (Ministry of National Education [MEB], 2017). According to the MEB, teacher competencies are "the knowledge, skills and attitudes that teachers should have in order to fulfill their teaching profession effectively and efficiently" (MEB, 2017, p.4). As can be seen in the definition, the competence of the teacher means having the qualification and equipment to fully perform the teaching profession. In increasing the quality of education, “...it is of vital importance to encourage the development of teachers and increase their competencies and abilities” (MEB, 2017, p.4). Teacher training standards, professional knowledge (field knowledge, field education knowledge, legislation knowledge), professional skills (planning education, creating learning environments, managing teaching and learning process, measuring and evaluating) and attitudes and values (national, spiritual and universal values) defines three basic competency areas: approach to student, communication and cooperation, personal and professional development (MEB, 2017).

In improving the quality of history education, History Teacher Special Field Competencies were determined. These competencies were prepared by a commission formed by the MEB Teacher Training and Development General Directorate for and in the commission that led by “Prof. Dr. Mustafa Safran, there was Associate Prof. Dr. Bahri Ata, Dr. Bedi Gümüşlü, Ümmügülsüm Candeğer and Fatma Türkan and Seçil Buket Harut appointed by The Board of Education (TTKB), also other people who were appointed by TTKB joined the workshop periods, as well” (Candeğer, 2015). History Teacher Special Field Competencies were determined by the MEB within the scope of the Secondary Education Project and came into effect in 2011 (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü & Cansever, 2011). History Teacher Special Field Competencies are defined under three main competence areas: field knowledge, field education knowledge, and attitude and values. Each competency area has sub-competencies

and each sub-competency has performance indicators. History field knowledge includes the ability to use the methodology of history, to evaluate the role of events, concepts and people in Turkish history, and to evaluate the role of events, concepts and people in world history. To be able to analyze history education knowledge, the aims and benefits of history education, to evaluate the development of history education in the world and in Turkey, to analyze the psycho-sociological foundations of the historical comprehension of adolescents, to be able to apply curricula, to develop and use materials, to be able to implement common decisions by participating in community meetings. It includes the ability to make applications related to primary and secondary sources, to apply reading and writing strategies in history lessons, to associate the history course with other lessons and the environment, to apply active learning methods and techniques, to be able to monitor and evaluate the development of history learning. Attitudes and values include having general attitudes and values about history and history education, having attitudes and values regarding the teaching of history lessons, and having attitudes and values towards cultural heritage and historical artifacts (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü & Cansever, 2011).

The history teacher is expected to organize educational trips to museums and historical places as a performance indicator within the framework of the competency of field education knowledge to associate history courses with other courses and the environment (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü & Cansever, 2011). In this context, it is important for history teachers to transform out-of-school spaces into a history learning environment, to include them in the education process and lessons, and to transform these places into educational partners of the school. Out-of-school learning should have high priority in enabling students to gain experiences by participating in person, beyond the four walls of the classroom. Leaving the usual classroom environment and going to another learning space enables the connection between the content of the lesson and 'lived reality'. If history can be dealt with in a concrete, place-based "authentic" way, with the aid of evidence and witnesses, its content becomes easier to understand and to be retained in memory. It also has an emotional impact on the student as well as the transfer of knowledge (Hilliger & Hlášková, 2017).

As Pandel (2013) stated, historical learning takes place not only in the school but also in museums, archives, exhibitions, and everywhere that has a historical context. It offers areas to meet the real sources, real objects and even the real space of the period. Historical places, especially, have a completely different atmosphere. It can be mentioned that the effect of the authentic place will arouse more curiosity and emotion (Dicke, 2017). Out-of-school learning spaces create ascertainable and explorable opportunities that make it possible to encounter the traces of history within the framework of history lessons. Therefore, it should be made an important component of the history education process. Thus, the knowledge, skills and competencies of the students are developed and strengthened. Out-of-school learning, as Kale (2019, p.226) also emphasizes, "... in terms of history education, it is effective in gaining knowledge, skills, attitudes and values that are difficult to gain in history teaching practices in the classroom." In this context, the acquisition and development of historical thinking skills to students are counted among the main objectives of the history course curriculum (MEB, 2018), and both traditional and democratic values are among the values that the history course aims to bring (Ulusoy, 2010; Ulusoy, 2016). It is also noteworthy that in the 2018 curricula, which include the history lesson curricula

and are still being implemented in Turkey, values have been determined as the "ultimate goal and spirit" of all education processes (Alabaş, 2020).

Historical Thinking Skills

Building a true historical understanding is only possible with historical thinking. Seixas (2006) defines historical thinking as organizing collective experiences of the past in order to create a meaningful way of thinking about the present (cited in Parkes & Donnelly, 2014, p.118). Historical thinking is the skills that enable students to evaluate evidence, develop comparative and causal analyzes, interpret historical records, and create historical arguments and perspectives on which to base their conscious decisions in contemporary life (National Council for History Standards [NCHS], 1996). Historical thinking is "not that students passively learn about events, dates, and names; It is formed through the experience of a series of complex mental activities involving the interaction of knowledge, imagination and logical thinking processes" (Dilek & Alabaş, 2010, p.126-127).

The historical thinking skills that the history course curriculum tries to teach students include chronological thinking, historical comprehension, establishing cause-effect relationship, perception of change and continuity, research based on historical inquiry, historical analysis and interpretation, historical problem analysis and decision-making, and historical empathy skills (MEB, 2018). Historical thinking skills are briefly explained below (MEB, 2011, p.8-15; MEB, 2018, p.13-17; NCHS, 1996):

Chronological thinking skill: Provides mental structure to organize historical thinking. It is the development of a strong sense of chronology about when and in what sequence events occur.

Historical comprehension skill: To grasp historical texts is to understand past events with historical concepts, according to the conditions of the period and from the perspectives and experiences of those who have lived in the past by developing a historical perspective.

The ability to establish cause-effect relationship: It is the students' exploration of the relationships between past events and phenomena and take these relationships into consideration in order to evaluate historical information in its original context.

The ability to perceive change and continuity: It is to see what has changed or remained the same between different dates in the past or between the past and present.

Historical inquiry-based research skill: It is the ability of students to question, study and research using a wide variety of evidence within the context of their contextual knowledge.

Historical analysis and interpretation skill: It is the students' evaluation and analysis by analytically analyzing historical texts, using different evidence.

Historical issues analysis and decision-making skills: It is the students' evaluation of the possible consequences of undesirable options by analyzing alternatives after encountering problems and dilemmas that people faced at critical moments in the past.

Historical empathy skill: It is the students' understanding of the factors that direct the lives and actions of people in the past and take them into account when making an inference or evaluation about the past.

A multidimensional and comprehensive historical culture should be built by gaining historical thinking skills through history education and a memory culture should be developed. According to Rösen (2013), memory transfers past events to the present and serves individuals to confront the past. Thus, it contributes to making sense of past events and forms the basis for the construction of historical identity (cited in Paireder, 2018). Encountering witnesses and experiences of the past develops students' empathy skills and perspectives. Thus, it becomes possible to make progress in building historical awareness, human rights education and democratic values (Lange, 2006). Awareness of the importance of museums and exhibitions on historical thinking skills is increasing day by day, and museums and exhibitions have important roles in history lessons. Museums and exhibitions add a tangible dimension to the historical narrative by providing evidence of past events that are worth remembering. In a way, they provide concrete and visual access to the past. At the same time, working with specific biographies, situations, and historical periods enables students to develop their knowledge and skills in historical learning (Hilliger & Hlásková, 2017). Historical exhibitions are possible forms of presentation of history and are effective in raising historical awareness. It also has positive effects on historical learning. In successful history exhibitions, visitors are encouraged to reflect on the reality of the past as well as move within the history culture by encouraging them to reflect. Thus, it is a motivating factor in dealing with historical content and developing historical competence in the classroom and outside of textbooks. Exhibition visits become a process in which students acquire many skills through active participation (Zabold & Schreiber, 2004).

Out-of-school education is extremely important today. However, despite this, it is observed that there are still deficiencies in its inclusion in the education process due to various reasons. In order to change this situation, the awareness of teacher candidates should be increased. For this reason, it is important for teacher candidates to receive training on this subject, to develop themselves professionally and to increase their competencies. In this study, history teacher candidates were given training on history education and out-of-school history learning spaces in special teaching methods lesson, and then visited the Anne Frank- A History For Today Exhibition to reveal how they can use this exhibition in their lessons, and thus take a place in the History Teacher Special Field Competencies. They are aimed to gain field performance indicators. Anne Frank- A History For Today Exhibition, on the one hand, conveys historical information by revealing the experiences of the period through the life story of Anne Frank, with impressive photographs of both Anne Frank and the period, on the other hand, by creating historical awareness of the past, makes contributions. Thus, it can be said that Anne Frank's transformation of the Second World War into the focal point of the culture of memory almost all over the world will contribute to understanding the past and making explanations about the past, and reflecting on what happened. At the same time, it can be mentioned that it will enable them to realize the importance of out-of-school education in the prospective teaching process, to gain experience and to apply them frequently in their lessons when they become teachers.

In this study, it is based on the preparation of the history teacher candidates to be able to fulfill the performance indicators suitable for the mentioned competencies when they graduate from the program by receiving an appropriate education for the History Teacher Special Field Competencies. In this context, the purpose of the study is to provide history teacher candidates with a performance indicator for organizing educational trips to out-of-school learning areas in the History Teacher Special Field Competencies. In the implementation of the history lesson curriculum in Turkey, teachers are asked to organize "virtual museum visits, if the environment and school facilities are suitable, historical places and museum visits"; The most important points emphasized by the history course curriculum are "historical thinking skills and values" (MEB, 2018). By using the approach of organizing educational trips to out-of-school learning areas, it is possible to gain historical thinking skills and values in students who are the target audience of the History course curriculum. Ata (2009) emphasizes that basic approaches about the use of local history, museums and archaeological sites in history education should be introduced to history teachers in pre-service education. This situation underlines the fact that out-of-school learning areas started to receive training on the use of learning environments by history teachers in the pre-service process. In the literature, determining the proficiency perceptions of the history teacher candidates from the special field competencies (Bozkurt, 2015), the pre-service history teachers' general teacher competencies and the sub-competencies within the scope of the history teacher special field competencies (Avcı-Akçalı, 2016) and while there are studies to develop a measurement tool that can be used to measure the competence perceptions of history teachers and teacher candidates (Yıldırım & Yazıcı, 2017); It is observed that there is a need for a study to reveal the acquisition status of the performance indicators of the history teacher candidates from the History Teacher Special Field Competencies and to evaluate the use of out-of-school history teaching in order to develop their special field competencies. Based on all these, the problem sentence of the research is, "How can the prospective history teachers use the Anne Frank- A History for Today Exhibition in history lessons in the context of out-of-school history education?" constitutes the question. The sub-problems of the study are as follows:

After the visit of Anne Frank- A History For Today Exhibition, which is planned as an educational visit to develop the special field competence perceptions of the history teacher candidates;

- 1- How do history teachers candidates evaluate the use of Anne Frank- A History For Today Exhibition in history lessons in terms of historical thinking skills that can be brought to secondary school students?
- 2- How do history teacher candidates evaluate the use of Anne Frank- A History For Today Exhibition in history lessons in terms of the values that can be brought to secondary school students?
- 3- How do history teachers candidates associate history lessons with the Anne Frank- A History For Today Exhibition for out-of-school history education?

METHOD

In this study, action research, one of the qualitative research designs, was used. The action research process usually starts with a problem encountered and allows the development of the application by focusing on the

problem. Action research is important in increasing the quality of education and increasing the competence of teacher candidates by ensuring their development. In addition, action research is a powerful tool in realizing change (Cohen, Manion & Morrison, 2007; Elliot, 2001; Freebody, 2004; Somekh, 2006). Action research is the process of learning by doing. Action research focuses on turning participants into researchers; because people learn best when they do it themselves and apply what they learn more eagerly (O'Brien, 2001, p.3). As Creswell (2017, p.755) stated, action research empowers individuals and contributes to both their personal and professional development.

The performance indicator of organizing educational trips of the field education knowledge competency field from the History Teacher Special Field Competencies is to change the traditional and improve the teaching methods. The focus of this research is to raise the proficiency of history teacher candidates in the field of out-of-school education and to offer solutions to their students on how they can provide education by taking advantage of the history-themed exhibition within the scope of out-of-school history education. These solution proposals will emerge from the systematic analysis of the data obtained as a result of the educational activities in the field. Briefly, an existing situation has been identified and steps have been taken to change it. As Öztürk (2012) stated, action research is important for the improvement of the quality of education and professional development. From this point of view, action research can be used effectively in the development of pre-service teacher education in faculties of education. Thus, it is possible to mention that it will contribute to the professional development of history teacher candidates. As Whyte (1989) stated, action research includes individuals in the solution of problems and makes them a part of the change process (cited in Patton, 2014, p.221). For these reasons, this applied research is designed according to action research.

Study Group

The study group of the research consists of the history teacher candidates determined by purposeful sampling method who take the special teaching methods course within the scope of the Pedagogical Formation Certificate Program at the faculty of education of a state university. A total of 72 history teacher candidates, 40 females and 32 males, participated in the study. Participants signed the voluntary participation form. The identities of the participants were hidden, coded as TÖA (history teacher candidate) without using their names, and each participant was given a number "TÖA1- TÖA72"

Action Research Process: Education for Out-of-School History Education

Before starting the research, a needs analysis was made and goals regarding the content of the training were determined. Needs analysis constitutes the beginning of instructional design. Classroom discussions were held to determine the knowledge of history teacher candidates on historical thinking skills and out-of-school history education. There was a pluralistic participation in this discussion and it was determined that most of the teacher candidates had shortcomings. A similar deficiency in historical thinking skills was also encountered in the results of Demircioğlu's (2009) study. A similar deficiency within the scope of out-of-school history education was found

in the results of the study of Yeşilbursa and Uslu (2014) in the results of the participants who did not take the museum education course. It has been determined that the participants need training on this subject. Afterwards, an effective and efficient training plan was prepared to meet the educational needs of history teacher candidates, taking into account the nature of the needs, the expectations of the target audience and opportunities in determining the training priorities to be realized (Şimşek, 2017).

Within the scope of the special teaching methods course, history teacher candidates were educated in history lessons for three weeks, 4 hours a week for out-of-school education. The content of this three-week education is as follows:

Week 1: Spatial-based learning and its principles were mentioned, the purpose and scope of out-of-school history education was discussed, out-of-school educational environments that can be used in history education were introduced, examples of the use of historical environments in out-of-school history education were shared. In addition, contributions to the students, historical thinking skills and values to be acquired were discussed.

Week 2: The activities that can be done within the scope of history lesson in out-of-school learning were mentioned, information about historical places, museums, exhibitions in out-of-school history education was given and examples of activities were examined and discussed. In addition, ideas were exchanged on the activities to be carried out for the history lesson in the context of out-of-school learning.

Week 3: Necessary information was given on the Anne Frank- A History for Today Exhibition, and a promotion was made on the exhibition space. In addition, information was given about what they should do in the exhibition space and the prepared instruction was shared. Participants are specifically stated to download the history lesson curriculum on their mobile phones and to examine the curriculum to determine the appropriate objectives during the exhibition. Students' questions about the application process were answered.

Data Collection Process

The research was conducted in 2018. Anne Frank- A History For Today Exhibition is a touring exhibition organized in collaboration with the Civil and Ecological Rights Association (SEHAK) and the Anne Frank House in Amsterdam. It was exhibited in Kadıköy Barış Manço Cultural Center between 25 April - 7 May 2018. It was not possible to go to the exhibition in company with the researcher, due to the physical condition of the exhibition space. Immediately after the three-week in-class education for out-of-school education was completed, the participants visited the Anne Frank- A History For Today Exhibition in April 2018. Participants visited the exhibition individually between April 25 and April 30, on a day appropriate to their own temporal conditions, at any time they wish, made observations in the context of the use of the exhibition in line with the instructions given by the researcher and created their own history lesson activity designs.

The Anne Frank- A History For Today Exhibition covers the period between 1930 and 1945 and focuses on the life of Anne Frank, the rise of the Nazi regime in the background, the persecution of millions of people, especially Jews, and the lessons to be learned from this period. At the same time, excerpts from Anne Frank's diary and photographs of the Frank family accompany the visitors in understanding this tragic story (Civil and Ecological Rights Association [SEHAK], 2018). In this context, the exhibition has a very important dimension for both human rights education and history education.

The research data were collected using semi-structured interview forms. After the questions were prepared by the researcher, two expert opinions were taken for content validity and the forms were finalized. After the exhibition visit, the participants filled in semi-structured interview forms consisting of open-ended questions. The data of the research were obtained through these forms.

Data Analysis

The analysis process of data in qualitative research is a systematic search for meaning and asking questions to the data. Thus, the data are interpreted, coded and categorized. Code is a label for a piece of text and is more specific, while the category is more general and inclusive (Cohen, Manion & Morrison, 2007; Darlington & Scott, 2002; Hatch, 2002). The data obtained from the semi-structured interview forms consisting of open-ended questions that the participants filled out after the exhibition visit, were analyzed by content analysis with 'MAXQDA 11' qualitative data analysis software. With content analysis, the data related to the main questions of the research are organized in categories (Bowen, 2009). In this context, coding has been done first. Afterwards, categories were reached from similar codes, and themes were reached from categories. The findings of the research are presented by making direct quotations from the opinions of the history teacher candidates.

Since the data of this study were collected in 2018, retrospective ethics committee approval is not required.

FINDINGS

Anne Frank- A History For Today Exhibition and Historical Thinking Skills

Historical thinking skills are cognitive competencies used in constructing history based on historical sources (Thorp & Persson, 2020). The historical thinking skills that history teacher candidates think can be gained to secondary school students by using the Anne Frank- A History For Today Exhibition in history lessons are presented in Table 1.

Table 1. Historical Thinking Skills to be Acquired by the Students of the Exhibition, According to History Teacher Candidates

Historical Thinking Skills	History Teacher Candidates (TÖA)	Number (f)
Historical Empathy	TÖA3, 4, 5, 8, 12, 13, 14, 15, 19, 21, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 35, 36, 38, 41, 42, 43, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 69, 71, 72	39
Historical Analysis and Interpretation	TÖA1, 3, 4, 7, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 23, 24, 27, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 47, 48, 49, 52, 53, 55, 56, 59, 61, 67, 68, 69, 70, 71	38
Historical Comprehension	TÖA2, 3, 5, 9, 10, 13, 15, 18, 21, 22, 27, 32, 39, 40, 49, 52, 56, 59, 64, 66, 67, 70	22
Chronological Thinking	TÖA1, 4, 12, 13, 14, 15, 18, 21, 25, 29, 31, 35, 38, 39, 44, 50, 54, 56, 59, 63, 70, 71	22
Critical Thinking	TÖA5, 7, 27, 31, 36	5

As seen in Table 1, most of the history teacher candidates stated that this historical exhibition has an important role in gaining historical empathy, historical analysis and interpretation, historical comprehension and chronological thinking from historical thinking skills. In addition, critical thinking skills, as well as historical thinking skills, were expressed as a skill expected to be acquired by the participants, since the primary and secondary evidence used in the exhibition is predominant.

In the historical thinking skills that will be gained through the Anne Frank- A History For Today Exhibition, most of the participants emphasized historical empathy skills. TÖA14, one of the participants, said *“The fact that a 14-year-old girl cannot open the window even to breathe and makes us feel that we should live in silence improves our sense of empathy.”* TÖA33 on the other hand, based on the empathy he established with Anne Frank while visiting the exhibition, *“I asked questions such as What would I do if I were, what would I think during the exhibition, putting myself in Anne Frank’s shoes during the exhibition. This has given historical empathy skills.”* Similarly, in TÖA54, *“The feeling of life touches, you internalize the process, you live that moment as if you were in it. Every frame has a meaning, it carries a trace from life. The child puts himself in someone else’s shoes, I wonder if it was me, feeling deeply to the bone. Without realizing it, historical empathy, historical thinking skills have been gained.”* The fact that the exhibition is designed within the framework of Anne Frank's diary puts the personal story at its focal point and thus makes it possible to look at the past through Anne's eyes. It is possible to mention that this situation will activate historical empathy, taking into account the historical context of the past, even if it is different from their own lives.

Participants stated that through the Anne Frank- A History For Today Exhibition, skills of historical analysis and interpretation can also be gained. The presence of first-hand visual and written evidence of the Second World War in the exhibition means establishing a linear relationship with historical analysis and interpretation skills for the participants. Participant TÖA16 expresses this situation as follows: *“Within the framework of this exhibition, historical analysis and interpretation skills can be gained. Because Anne Frank's diary in the exhibition witnesses the life of a Jewish family in the Second World War as a primary source.”* TÖA55 emphasizes the causality among the evidence, saying, *“Students reflect on the reasons, results and effects of the information they obtain and*

develop interpretations about the event by synthesizing them in their minds.", referring to historical analysis and interpretation skills. These views of the participants coincide with the judgment that they analyze this relationship by considering many dimensions of cause-effect relationships, which are indicators of historical analysis and interpretation skills (MEB, 2011, p.12).

Historical comprehension for the participants is another skill that can be acquired with the Anne Frank- A History For Today Exhibition. TÖA2, one of the participants, explains this relationship as follows: *"Within the framework of history, which is a science that examines past events and the past, this exhibition can provide students with the opportunity and chance to understand past events through concrete and material evidence and to establish a mental connection with them. Thus, the student can to some extent get rid of the burden of abstract thinking in order to understand the past and past events."* The most important indicator of historical comprehension skill is that students can examine the events of the past with the conditions and concepts of the period from the perspectives of those who lived this past and thus acquire a historical approach (MEB, 2011, p.9). In the expression of TÖA2, the evaluation of different historical approaches of historical comprehension, the findings of the past, documents, diaries and so on. It is seen that the indicator (MEB, 2011, p.10) is referenced.

Another skill that can be acquired through Anne Frank- A History For Today Exhibition is the chronological thinking skill. Based on the chronological sequence of Anna Frank's diary in the exhibition TÖA44 *"Anne Frank recorded in her diary the events she experienced every day from 1942 until her arrest. In this direction, a student visiting the exhibition will grasp the social, economic and political damages of the holocaust day by day and the changes in people's lives chronologically. Thus, the student will have gained chronological thinking skills thanks to the exhibition."* and stated that chronological thinking skills will be gained. The reference point of this statement determines the time flow (beginning, middle and end) in a historical text, which is one of the indicators of chronological thinking skills (MEB, 2011, p.8). Chronological thinking skill is related to the time and order of events. The chronological order of events and facts in the exhibition evokes this skill.

On the other hand, the participants stated that besides historical thinking skills, critical thinking skills will be gained with Anne Frank- A History For Today Exhibition. According to TÖA7, *"By developing different perspectives on historical events, they can be encouraged to think critically."* As seen in this statement, the existence of different perspectives plays a role in criticizing the available evidence. Although the critical thinking skill is not a direct historical thinking skill, it is one of the general objectives of both the education system in general and the history course in particular and is one of the general skills aimed to be acquired by students (MEB, 2018, p.11).

Anne Frank- A History For Today Exhibition and Values

Through history lessons, students learn the past, as well as adopt cultural, national, traditional and democratic values (Albrecht, 2001; Ulusoy, 2017). The values that the history teacher candidates think that the Anne Frank- A History For Today Exhibition can be brought to secondary school students by using them in history lessons and that they include in their teaching designs are presented in Table 2.

Table 2. According to History Teacher Candidates the Values that the Exhibition Teach Students

Values	History Teacher Candidates (TÖA)	Number (f)
Respect for differences	TÖA1, 9, 14, 18, 21, 22, 25, 27, 28, 29, 31, 36, 39, 41, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 60, 61, 63, 65, 67, 69, 70, 71	28
Respect for human rights and democracy	TÖA8, 12, 14, 16, 21, 23, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 49, 52, 56, 58, 61, 63, 64, 66, 68, 69, 70, 71	27
Tolerance	TÖA7, 9, 13, 15, 18, 21, 44, 48, 65, 69, 70	11
Empathy	TÖA3, 4, 19, 44, 46, 51, 63, 64	8
Justice	TÖA27, 29, 31, 35, 42, 50, 63, 71	8
Equality	TÖA18, 50, 53, 57, 61, 69, 71	7
Peace	TÖA5, 43, 50, 52, 53, 68, 70	7
Freedom	TÖA30, 37, 50, 61, 64, 68, 69	7
Benevolence	TÖA49, 50	2

As can be understood from Table 2, most of the history teacher candidates mentioned that the exhibition had an important role in bringing the values of respect for differences, respect for human rights and democracy and tolerance. In addition to these, empathy, justice, equality, peace, freedom and benevolence are seen as other values that can be gained as a sub-context of respect for differences.

TÖA18, who emphasized that by using the exhibition in history lessons, will give respect to differences, said, *“The exhibition can be an incentive for living together with different cultures and creating a collective identity. He stated that different elements can be made by looking at language, religion and racist and not to be excluded.”* TÖA22's *“Within the framework of the exhibition, it can be conveyed that there are different religions, beliefs and cultures among people in the world and that all of them should be respected.”* and TÖA55's *“Respect for difference or multiculturalism. It can be taught that many nations should live, live or live together.”* TÖA4, who thinks that empathy is the most important value that the exhibition will add, said, *“It would not be wrong to say that the most important value that can be conveyed within the exhibition is empathy. Using parts from the diary written by Anne Frank, who was exposed to Nazi practices, is an important element that enables empathy. In addition to being able to empathize, seeing a person being classified and turned into a victim of a generalization through his identity can make a person feel sensitive.”* In this view, it is possible to see the traces of Anne Frank's diary in gaining empathy as a sub-context of respect for differences. It is seen that social sciences are frequently used to give individuals the value of respect for differences in building social welfare and sustaining human relations (Bönsch, 2003; Lange, 2006; Sander, 2007). It can be said that the Anne Frank- A History For Today Exhibition offers different contexts for the acquisition of this value to history lessons.

TÖA31 stated that the values of respect for human rights and democracy can be conveyed through Anne Frank- A History For Today Exhibition *“The exhibition is not just an exhibition. They are proof of human rights.”* and TÖA56 *“The importance of human rights can be conveyed through this exhibition.”* TÖA64's *“This exhibition has the quality to add many human values to students and us. This exhibition is an important tool to understand the importance of free life and human rights. A beautiful exhibition to explain the wickedness of war and persecution and that it is not suitable for human values and judgments.”*, also shows that the exhibition can be used in the

context of outside-school history teaching in understanding the importance of human rights in a democratic society and in making the culture of democracy sustainable.

TÖA15, which highlighted tolerance in the course design of Anne Frank- A History For Today Exhibition *"Racism harms both society and person... Prejudice is a dangerous concept."* TÖA70 *"It is also possible to see the values of love and tolerance in the exhibition. We can see what a nation devoid of these values can do in this exhibition."* TÖA35, who pointed out that the value of justice can be gained in the course design of Anne Frank- A History For Today Exhibition said *"The most important thing is conscience and justice for me. We have seen and read what happened, the cruelty done, the victimization of people."* Similarly, TÖA50 *"The Jews lost their freedom step by step by the hand of a dictator, without ever encountering justice. In the most obvious way, you do not see this in the exhibition, you almost live."* He stated that the importance of justice will be understood with the inferences to be made from the results of situations where injustice is encountered. TÖA53, emphasizing the value of equality in the design of the lesson, expressed his opinion by saying, *"Values such as being brave enough to voice the statements that everyone is equal regardless of race, language, religion and sect can be conveyed."*

According to the participants, the value of peace is one of the values that can be gained with the Anne Frank- A History For Today Exhibition. Emphasizing the value of peace, TÖA50 said, *"I think this exhibition is a great opportunity to convey important values. Peace at first. This exhibition is a living proof of how important peace is and what can happen in its absence."* TÖA70 identified the concept of peace with world peace and said, *"World peace can be gained value. Because it is possible to see the bad face of the war in this exhibition."* Another value to be gained with the Anne Frank- A History For Today Exhibition is freedom. TÖA37 states that the exhibition can be regarded as a case study in order to gain the value of freedom with the following words: *"By witnessing the life stories of people that their right to live is restricted, we will better understand the value of freedom."*

TÖA49, regarding the value of benevolence, which is mentioned in a small number in the lesson design of Anne Frank- A History For Today Exhibition, said *"Values such as war has destructive effects, people should be in unity and solidarity, solidarity is a must, racism is a bad thing and it does not bring people anything."* TÖA50, on the other hand, *"... Finally, benevolence. How can those precious people who faithfully help Jews who have been hiding in the house for two years be forgotten?"* embodied this value in reference to Anne Frank and other people who help those living in the Secret Annex.

Associating History Lessons with Anne Frank- A History For Today Exhibition

How history teacher candidates would relate the exhibition to a history lesson they designed, in general, emerged in two dimensions. The first dimension is the lessons designed on a process-based basis, focusing on the museum education process as before-during-after. The exhibition is considered as a museum activity in process-based courses. The second dimension is the lessons in which the exhibition is designed using teaching methods and techniques. In the teaching method-based courses, the exhibition has been turned into a teaching material.

Process Based Association

Data on history teacher candidates who associate the exhibition with history lessons based on the processes of museum education before, during and after the exhibition are presented in Table 3.

Table 3. The Museum Education Process Based Association of the Exhibition by the History Teacher Candidates

Associating with History Lessons	History Teacher Candidates (TÖA)	Number (f)
Museum Education	TÖA1, 3, 13, 15, 16, 20, 21, 27, 29, 31, 32, 33, 41, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 60, 61, 70	26

TÖA1, which relates the exhibition with a process-based approach to history, *“I can send this lesson design to this museum so that I can teach the student through the diary kept by Anne Frank. First of all, I prepare a pre-museum instruction for them. Here, I would like them to examine how many groups will be formed on the way to the museum, to examine the issues that need attention, to examine the images, to make short notes and to create a short text as a group and to read it in the classroom. Then, by creating a post-museum directive, I can understand how the museum process went and whether it was successful or not.”* Similar process-based approach of TÖA50 *“First of all, who is Anne Frank before the exhibition, II. I would like students to do a research about the causes of World War II and the Jewish Holocaust that will not bother or tire students too much ... What would you feel while living at home? I would say write down your feelings in the form of a diary, then we would talk about them to the reader. After the exhibition, I think drama work is the best way to assimilate this exhibition. The class is divided into two groups. The first group recreates the period when Anne Frank was imprisoned at home. The second group portrays the period when Anne Frank was in a concentration camp. Finally, rubric evaluation is made, students evaluate themselves.”*, it is possible to see it in the design of the history lesson.

Process-based association, in which the participants use in-class and out-of-class history teaching together, refers to their skills in preparing instructions, producing course materials, designing activities, using different teaching methods, developing and applying authentic measurement tools.

Teaching Method Based Association

Data on history teacher candidates who associate the exhibition with history lessons based on teaching methods and techniques are presented in Table 4.

Table 4. Teaching Method Based Association by History Teacher Candidates

Teaching Methods	History Teacher Candidates (TÖA)	Number (f)
Evidence	TÖA2, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 25, 29, 30, 31, 34, 36, 37, 38, 51, 53, 56, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 70	31
Creating a written product	TÖA1, 4, 8, 13, 15, 16, 18, 19, 27, 31, 33, 38, 47, 48, 50, 52, 55, 57, 59, 61, 63, 69, 71	23
Discussion	TÖA3, 28, 35, 41, 42, 43, 46, 51, 52, 53, 68	11
Drama	TÖA12, 24, 31, 46, 50, 61, 62, 69	8
Project based	TÖA5, 18, 40, 41, 42, 34, 56, 71	8
Movie	TÖA8, 13, 31, 65, 69, 72	6

As seen in Table 4, most of the history teacher candidates associated the exhibition with the history lesson they designed, within the framework of an evidence-based approach. In addition, lesson designs were made that ask students to create a written product, use it for discussion, make drama, adopt a project-based approach and associate it with the film.

TÖA9, who used the exhibition in an evidence-based way in his history lesson, said, *"If I go to the exhibition with my students and show them the documents containing photographs, videos and eyewitness accounts, it leaves a more permanent mark on them."* TÖA11, on the other hand, refers to the historical imagination of the students through the evidence: *"Through the exhibition, students can feel themselves as if they are living in the event and even give themselves a role in historical events. The student can gain a logical awareness about that event as a result of what he saw in the exhibition."* TÖA31 wanted to awaken a sense of curiosity in its students with evidence. *"I would like to make my students curious with a poster of that period with documentaries rather than presenting information about the wars and the period during the exhibition. For example, it could be Anne Frank's diary."*

Some of the participants also requested written products such as short articles, essays, stories, research articles, promotional brochures, movie scenes, evaluation reports, and diaries based on the exhibition. TÖA4, who asked for a written product based on the exhibition, said, *"Ideally, students may be asked to write an article that includes their feelings and thoughts on the subject as well as their feelings about the genocide phenomenon after they visit the exhibition in the history lesson."* and TÖA69 conveys the students' request for a written product as an activity. *"Then, at the end of the activity, each student is asked to write an intermediate scene-story in which they will include themselves in the film in this way, considering their 13–14-year-old situation in the mentioned historical period. The directions of the story are shared with the students."*

History teacher candidates used the discussion method before, during or after the exhibition. TÖA3 *"I would give brief information about Anne Frank (her family, place of residence, age). I would have her diary read and discuss it in class. Later, I would take my students to the exhibition."* and stated that he would use the exhibition held in the classroom after the discussion. TÖA35, who stated that he will use a worksheet with questions, said, *"Students will discuss in the groups they have formed while answering the questions during the exhibition, and in this way, their historical thinking skills will develop."* and emphasized that they will have the discussion during the exhibition. TÖA42, on the other hand, stated that *"I would create a constructive discussion environment in the classroom after visiting the exhibition."* and stated that he would use the discussion method after the exhibition.

TÖA69, on the other hand, associated the lesson design with the drama: *"At the end of the exhibition, they are asked to plan a short drama about Anne Frank's day in the Secret Annex, taking into account the whole process. The relevant directive is shared with the students."* TÖA5, which adopted a project-based learning method, said that *"This can be given as an assignment. Students can be provided to read first and then prepare a presentation or an exhibition as a group."*

TÖA8, which adopts a history teaching approach with movies, said: *"First, in order to inform the students, I would have them watch Anne Frank's diary book or a documentary about the genocide of the Nazis. Then in the next lesson I would take them to the Anne Frank- A History For Today Exhibition. My students, who have already learned about the events by watching the film, will suddenly combine the film and the exhibition in their minds, and they will be as if they lived."* It is seen that TÖA8 plans history teaching with films before the exhibition. With the film, students are presented with important information and then first-hand sources are encountered in the exhibition. Thus, students will be provided to compare the information they obtained from both sources.

CONCLUSION and DISCUSSION

This research was carried out in order to determine the acquisition status of the performance indicator of the history teacher candidates regarding organizing educational trips to out-of-school learning areas in the History Teacher Special Field Competencies. In line with the action research prepared within the framework of the sub-problems determined for this purpose, with the approach of organizing educational trips to out-of-school learning areas of the history teacher candidates, secondary school students' historical thinking skills and the ability to associate these educational trips with history lessons were determined.

According to the results of the action research, which aims to enable history teacher candidates to gain the performance indicators included in the History Teacher Special Field Competencies with Anne Frank- A History For Today touring Exhibition, the participants think that via the exhibition historical thinking skills, historical empathy, historical analysis and interpretation, historical comprehension and chronological thinking skills student will gain. Based on what the history teacher candidates learned in the education they received prior to the exhibition visit, it is understood that they have developed an understanding of the process of providing students with historical thinking skills that will be acquired by Anne Frank- A History For Today Exhibition as an out-of-school teaching practice. Thus, the findings in the context of historical thinking skills in the Anne Frank- A History For Today Exhibition lesson designs are based on the *"Historical thinking skills (chronological thinking, historical comprehension, analysis and interpretation, problem analysis and decision making, inquiry-based research)*. In addition, the competence to apply the curriculum of the field of knowledge competency, which is among the performance indicators, *"Applies the basic and historical thinking skills of the curriculum by associating with the acquisitions"* and one of the performance indicators of the competence to make applications related to first and second-hand resources, *"It prepares the environment for the development of historical thinking skills based on resources"* (Safran, Ata, Türkan, Gümüslü & Cansever, 2011). It is also understood that the history teacher candidates, who are the participants of the research, have information about historical thinking skills and they have developed a perspective to enable students to gain them in relation to organizing educational trips to learning areas outside of school. Demircioğlu (2009), in his research on historical thinking skills of history teachers, revealed that they did not know these skills because they did not take courses on historical thinking skills at the university. The context of this research differs from Demircioğlu's (2009) research results.

According to the results of the research, most of the history teacher candidates mentioned that the exhibition played an important role in gaining the values of respect for differences, respect for human rights and democracy and tolerance. In addition to these, empathy, justice, equality, peace, freedom, and benevolence have emerged as other values that can be gained as a sub-context of respect for differences. Anne Frank- A History For Today Exhibition, which is one of the performance indicators of the results of the course designs within the framework of the values to be gained, the attitude and values competency field of the History Teacher Special Field Competence attitudes and values, *"Will be open to understanding the controversial topics related to history"* and *"Depends on basic values such as peace, tolerance, mutual understanding, respect for differences, democracy and human rights"* (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü & Cansever, 2011).

How history teacher candidates would relate the exhibition to a history lesson they designed, in general, emerged in two frameworks. In the first framework, history lessons are designed on a process-based basis, focusing on the museum education process as before, during and after. The exhibition is considered as a museum activity in process-based courses. In the second frame, the history lesson was designed using the teaching methods and techniques of the exhibition. The exhibition has been turned into a teaching material in the teaching method-based courses. From this point of view, as in the example of Anne Frank- A History For Today Exhibition, teaching activities/ lesson designs to be developed by visiting exhibitions for out-of-school history teaching, also one of the indicators *"Prepares and uses materials (worksheets, evaluation forms, etc.) that can be used for in-school/ out-of-school activities for the history lesson."* and it can also be said that the field of field education competency can be used to fulfill the performance indicator within the framework of the competence to apply the curriculum, (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü & Cansever, 2011), *"makes applications according to the measurement and evaluation approach of curricula."*

According to the results of the research, in the second frame, that is, in the process of making the exhibition a part of the lesson design by using teaching methods and techniques, the exhibition was associated with the history lesson in an evidence-based approach by the participants. In the evidence-based approach, it is essential for students to acquire a number of skills by using different types of evidence from first and second-hand, by confronting different sources through evidence-based group or individual studies and inquiries (Alabaş & Dilek, 2020). Participants have used the exhibition and the exhibits as evidence and making a teaching tool, as well as using exhibition materials for methods such as written product, discussion, drama, and a project-based approach. Teaching method-based results of Anne Frank- A History For Today Exhibition lesson designs the ability of organizing a teaching activity by organizing educational trips to out-of-school learning areas, as well as the ability to do practices related to first and second-hand resources of the History Teacher Special Field Competencies *"Uses primary and secondary resources effectively"*, which is one of its indicators; One of the performance indicators of the field education proficiency field's ability to apply reading and writing strategies in history lesson, *"Provides various writing types (story, legend, anecdote, memoir, biography, travel writing etc.)"*; Performance indicators of the ability to apply active learning methods and techniques *"uses contemporary theories, methods and techniques such as multiple intelligence, problem solving, project preparation, simulation, cooperative*

learning, six-hat thinking", "Performs role playing, creative drama and historical animation" , "Implements the method of discussion objectively." and "It enables students to express their learning in a concrete way (such as models, newspapers and magazines, computer presentations, posters, pictures, posters, articles, essays, reports, educational films)" (Safran, Ata, Türkan, Gümüslü & Cansever, 2011) it can be said that it is also effective in fulfilling performance indicators. In these results, it was understood that the participants made it a part of their lesson designs by using their preliminary knowledge.

Antonova's (2021) research, which concludes that the professional competencies of future history teachers will be developed through their own pedagogical experiences and practical applications, supports the results of this research. However, as a result of the research conducted by Güven and Kaya (2015) on the perceptions of professional competence of history teacher candidates, it was revealed that those who thought they had received sufficient education considered themselves sufficient in terms of teaching methods and techniques. This result of Güven and Kaya (2015) is in line with the result of this research.

In addition, this study supports the conclusion that, as stated by Öztürk (2012), the teaching practices in the action research process are effective on the development of both history teacher candidates' knowledge and skills related to teaching.

As a result, in the context of out-of-school history education, it was determined that the Anne Frank- A History For Today Exhibition was effective in achieving the performance indicators in the History Teacher Special Field Competencies and positively contributed to the professional development of the participants.

RECOMMENDATIONS

Based on the results of the research, it is recommended that the field education courses should be taught in practice and a portfolio file should be prepared for each teacher candidate in order to gain the performance indicators of the competency of developing and using materials in the field of field education competency in training history teachers. It is also necessary to underline once again that history teachers should choose the appropriate out-of-school learning space according to the skills expected to be acquired in the curriculum. Exhibitions should also be made a part of out-of-school learning. In addition, it is also recommended to conduct research to reveal the acquisition status of performance indicators in the History Teacher Special Field Competencies.

ETHICAL TEXT

"In this article, journal writing rules, publishing principles, research and publishing ethics rules, journal ethics rules are followed. The author is responsible for any violations that may arise in the article."

Author(s) Contribution Rate: The author's contribution rate to this article is 100%.

REFERENCES

- Alabaş, R. (2020). Değerler açısından ilkokul ve ortaokul (2018) öğretim programları. In H. Yolcu & S. Oğuz-Haçat (Eds.), *Bilim insanı Dr. Mustafa Eski'ye armağan* (pp.453- 474). Pegem Akademi.
- Alabaş, R. & Dilek, D. (2020). Kanıt temelli öğrenme-öğretme yaklaşımı. In G. Ekici (Ed.), *Etkinlik örnekleriyle güncel öğrenme-öğretme yaklaşımları IV* (pp.187- 226). Pegem Akademi.
- Albrecht, C. (2001). Werteeziehung und Werturteilsstreit. Die Aktualität einer alten Debatte. *Zeitschrift für Pädagogik*, 47(6), 879-892.
- Antonova, A. V. (2021). On the issue the formation and development of professional competencies of a student-a future history teacher. *Bulletin of Nizhnevartovsk State University*, 53(1), 5-12. <https://doi.org/10.36906/2311-4444/21-1/01>
- Ata, B. (2009). Tarih derslerinde yerel tarih, müze ve ören yerlerinin kullanımı. In M. Demirel & İ. Turan (Eds.), *Tarih öğretim yöntemleri* (pp.113-128). Nobel Yayın Dağıtım.
- Avcı-Akçalı, A. (2016). Tarih öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları: karşılaştırmalı bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 240-249.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bozkurt, N. (2015). Tarih öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 65-86.
- Bönsch, M. (2003). Unterrichtsmethodik für außerschulische Lernorte. *Das Schullandheim*, 76(2), 4-10.
- Candeğer, Ü. (2013). Üniversitelerin tarih öğretmenliği bölümlerinin internet sayfalarında bulunan ders programları ile tarih öğretmeni özel alan yeterliklerinin karşılaştırılması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 329-346. <https://doi.org/10.12780/UUSBD190>
- Candeğer, Ü. (2015). Tarih öğretmeni özel alan yeterliklerinin hazırlanması. *Turkish History Education Journal*, 4(1), 177-194. <https://doi.org/10.17497/tuhed.185615>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. Routledge.
- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları. Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Trans. Ed.). Edam.
- Darlington, B. O. & Scott, A. H. (2002). *Qualitative research in practice. Stories from the field*. Allen & Unwin.
- Demircioğlu, İ. H. (2009). Tarih öğretmenlerinin tarihsel düşünme becerilerine yönelik görüşleri. *Milli Eğitim*, 184, 228-239.
- Dicke, G. (2017). Lernen am historischen Ort und in einer inszenierten Ausstellung. In K. Engelhardt, S. Hilliger, & F. König (Eds.), *Kontroverse Geschichte(n)- Pädagogik an Lernorten zur SBZ und DDR* (pp.16-17). Pinguindruck.
- Dilek, D. & Alabaş, R. (2010). Tarihsel imgelem. M. Safran (Ed.), *Tarih nasıl öğretilir? Tarih öğretmenleri için özel öğretim yöntemleri* (pp.123-130). Yeni İnsan Yayınevi.
- Elliot, J. (2001). *Action research for educational change*. Open University Press.
- Freebody, P. (2004). *Qualitative research in education. Interaction and practice*. Sage Publications.

- Güven, A. & Kaya, R. (2015). Tarih öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik algıları (Erzurum örneği). *Route Educational and Social Science Journal*, 2(4), 423-445. <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.428>
- Hatch, A. J. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. State University Of New York Press.
- Hilliger, S. & Hlášková, H. (2017). Gelingen und Misslingen- Historisches Lernen in Gedenkstätten und Museen. In K. Engelhardt, S. Hilliger, & F. König (Eds.), *Kontroverse Geschichte(n)- Pädagogik an Lernorten zur SBZ und DDR* (pp.18-21). Pinguindruck.
- Kale, Y. (2019). Tarih öğretiminde müzeler ve tarihi mekânlar. In M. Safran (Ed.), *Tarih nasıl öğretilir? Tarih öğretmenleri için özel öğretim yöntemleri* (pp.226- 234). Yeni İnsan Yayınevi.
- Lange, D. (2006). Politische Bildung an historischen Orten. Vorüberlegungen für eine Didaktik des Erinnerns. In D. Lange (Ed.), *Politische Bildung an historischen Orten: Materialien zur Didaktik des Erinnerns* (pp. 9-19). Schneider Verlag GmbH.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2011). *Ortaöğretim 11. sınıf tarih dersi öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2018). *Ortaöğretim tarih dersi (9, 10 ve 11.sınıflar) öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- National Council for History Standards [NCHS]. (1996). *Introduction to standards in historical thinking*. <https://phi.history.ucla.edu/nchs/historical-thinking-standards/>
- O'Brien, R. (2001). An overview of the methodological approach of action research. In R. Richardson (Ed.), *Theory and Practice of Action Research*. Universidade Federal da Paraíba.
- Öztürk, İ. H. (2012). Tarih öğretmeni eğitiminde eylem araştırması yaklaşımının kullanılması: Bir model önerisi. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 1(1), 99-115.
- Paireder, B. (2018). Editorial. In A. Ecker, K. Edel, T. Hellmuth, G. Marschnig, B. Paireder, & H.-M. Suschnig (Eds.), *Erinnerungskulturen* (pp.4-5). Edition Fachdidaktikzentrum Geschichte und Politische Bildung.
- Pandel, H.-J. (2013). *Geschichtsdidaktik*. Wochenschau Verlag.
- Parkes, R. J. & Donnelly, D. (2014). Changing conceptions of historical thinking in history education: An Australian case study. *Revista Tempo e Argumento*, 6(11), 113-136. <https://doi.org/10.5965/2175180306112014113>
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Trans. Eds.). Pegem Akademi.
- Safran, M., Ata, B., Türkan, F., Gümüslü, B., & Cansever, Ü. (2011). *Tarih öğretmeni özel alan yeterlikleri*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Sander, W. (2007). Demokratie-Lernen und politische Bildung. Fachliche, überfachliche und schulpädagogische Aspekte. In W. Beutel & P. Fauser (Eds.), *Demokratiepädagogik: Lernen für die Zivilgesellschaft* (pp.71-85). Wochenschau Verlag.
- Sivil ve Ekolojik Haklar Derneği [SEHAK]. (2018). "Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih" Sergisi Şişli'de ziyaretçilerini bekliyor. <https://www.sehak.org/2018/03/anne-frank-gunumuz-icin-bir-tarih-sergisi-sislide-ziyaretcilerini-bekliyor/>
- Somekh, B. (2006). *Action research: A methodology for change and development*. Open University Press.

- Şimşek, A. (2017). *Öğretim tasarımı*. Nobel.
- Thorp, R. & Persson, A. (2020). On historical thinking and the history educational challenge. *Educational Philosophy and Theory*, 52(8), 891-901. <https://doi.org/10.1080/00131857.2020.1712550>
- Ulusoy, K. (2010). Değer eğitimi: Davranışçı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan tarih programlarında değer aktarımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 32-51.
- Ulusoy, K. (2016). Tarih öğretmenlerine göre Türkiye’de birlik beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşi kültürünün geliştirilmesi sürecinde gerekli ortak değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14(32), 103-126.
- Ulusoy, K. (2017). Target values in the history course curricula during the republican period. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 283-293. <http://dx.doi.org/10.5539/jel.v6n1p283>
- Yeşilbursa, C. C. & Uslu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik öz- yeterlik inançları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 410-428.
- Yıldırım, T. & Yazıcı, F. (2017). Tarih alan yeterlik algısı ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(17), 589-604. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11836>
- Yıldırım, T. & Yazıcı, F. (2017). Preservice history teachers’ perceptions of subject matter competency. *Journal of Education and Training Studies*, 5(10), 113-122. <https://doi.org/10.11114/jets.v5i10.2602>
- Zabold, S. & Schreiber, W. (2004). Mit Geschichte in Ausstellungen umgehen lernen. In W. Schreiber, K. Lehmann, S. Unger, & S. Zabold (Eds.), *Ausstellungen anders anpacken. Event und Bildung für Besucher. Ein Handbuch* (pp.197- 224). Ars Una Verlagsgesellschaft.

TARİH ÖĞRETMENİ YETİŞTİRMEDE OKUL DIŞI TARİH EĞİTİMİ ÖRNEĞİ OLARAK “ANNE FRANK- GÜNÜMÜZ İÇİN BİR TARİH” SERGİSİ’NİN KULLANIMI

Öz

Geleceğin öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin geliştirilmesi eğitim fakültelerinin başlıca görevlerindedir. Türkiye’de eğitimin kalitesinin sağlanması ve öğretmenlerin mesleki gelişimleri için sahip olması beklenen nitelikler çerçevesi Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri ile belirlenmiştir. Alan öğretmeni adaylarının mesleğe hazırlık aşamasında ise alana özgü yeterlikleri de edinmeleri gerekmektedir. Türkiye’de Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’nin alan eğitimi bilgisi yeterlik alanında tarih dersini çevreyle ilişkilendirebilme yer almaktadır. Bu yeterliğin performans göstergelerinden birini “Sosyal etkinlikler yönetmeliği çerçevesinde eğitici geziler (kütüphaneler, arşivler, müzeler ve tarihi mekânlar vb. yerlere) düzenler.” oluşturmaktadır. Bu araştırmanın amacı, tarih öğretmeni adaylarına Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’ndeki okul dışı öğrenme alanlarına eğitici geziler düzenlemeyle ilgili performans göstergesinin kazandırılmasıdır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasına göre desenlenen bu araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi’nde Pedagojik Formasyon Sertifika Programı’nda eğitim gören 72 tarih öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırma kapsamında öncelikle özel öğretim yöntemleri dersinde tarih öğretmeni adaylarına okul dışı tarihe yönelik eğitim verilmiştir. Sonrasında Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ziyaret edilmiş ve tarih öğretmeni adaylarının bu tarih sergisini derslerinde nasıl kullanabileceklerine dair öğretim tasarımları ve görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre tarih öğretmeni adaylarının okul dışı tarihe yönelik yeterliklerini arttırmaya yönelik verilen eğitimin etkili olduğu ve bu bağlamda ziyaret ettikleri sergiyi tasarladıkları tarih derslerinde nitelikli şekilde kullanabildikleri görülmüştür. Ayrıca, sergi ziyareti yoluyla tarihsel empati, tarihsel analiz ve yorum, tarihsel kavrama gibi tarihsel düşünme becerilerinin ve farklılıklara saygı, insan hakları ve demokrasiye saygı, hoşgörü gibi değerlerin kazandırılabilceği araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Tarih öğretmeni yeterlikleri, okul dışı tarihe eğitimi, Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi, eylem araştırması.

GİRİŞ

“Yetenekler şart koşuluyor, bunlar yeterliğe dönüşmelidir. Tüm eğitimin amacı budur.”

J.W. von GOETHE

Zamanın ruhu, toplumu ve bireylerin tüm yaşamlarını inşa eder ve onlardan beklenen nitelik ve yeterliklerin neler olduğunu da belirler. Toplumsal değişim ve dönüşümler, içinde yaşanan çağın ihtiyaçlarını değiştirir ve dönüştürür. Böylece her dönemde bireylerin sahip olması gereken nitelikler farklılaşır. Eğitim, vatandaşların sahip olmaları beklenen niteliklerin kazandırılması sürecinde belirleyici konumdadır. Eğitimin öğrencilerden beklediği yeterlik çerçevesinin yanı sıra eğitimin niteliğinin artırılmasında temel unsur olan öğretmenlere yönelik yeterlik beklentileri de bulunmaktadır.

Toplumsal alandaki gelişmelerin eğitime yansımaları öğretmen niteliklerinin değişimini de zaruri kılmıştır. Yıldırım ve Yazıcı (2017, s.113) tarafından da ifade edildiği üzere: “Eğitim sistemi, birbirini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen birçok bileşenden oluşmaktadır. Eğitim sisteminin kalitesini sağlamak ise en başta öğretmenlerin görevi olduğundan, etkili bir eğitim sistemi için sosyal, kültürel, bilimsel ve ekonomik altyapı ile birlikte nitelikli öğretmenlere ihtiyaç vardır.” Öğretmen yetiştirmede yapılan çalışmalar sonucunda öğretmenlerde bulunması gereken nitelikler, Öğretmenlik Mesleğinin Genel Yeterlikleri olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilk resmi çalışmalarla 1999 yılında başlatılmış, hazırlanan “Öğretmenlik Yeterlikleri” belgesi 12/07/2002 tarihli makam oluru ile yürürlüğe girmiş, ikinci çalışmayı 2006 yılında “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” adıyla yürürlüğe giren belge oluşturmuş ve 2017’de bu belge güncellenmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). MEB’e göre öğretmen yeterlikleri “öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli bir biçimde yerine getirebilmek için sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlar”dır (MEB, 2017, s.4). Tanımda da görüldüğü gibi öğretmenin yeterliği, öğretmenin mesleğini tam anlamıyla yapabilecek nitelik ve donanımına sahip olması anlamını taşımaktadır. Eğitimin niteliğinin artırılmasında “...öğretmenlerin gelişimini teşvik etmek, yeterliklerini ve yeteneklerini artırmak hayati öneme sahiptir” (MEB, 2017, s.4). Öğretmen yetiştirme standartları, mesleki bilgi (alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi, mevzuat bilgisi), mesleki beceri (eğitim öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğretme ve öğrenme sürecini yönetme, ölçme ve değerlendirme) ile tutum ve değerler (milli, manevi ve evrensel değerler, öğrenciye yaklaşım, iletişim ve iş birliği, kişisel ve mesleki gelişim) olmak üzere üç temel yeterlik alanını tanımlar (MEB, 2017).

Tarih eğitiminin niteliğinin geliştirilmesinde ise Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri belirlenmiştir. Bu yeterlikler MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan bir komisyon tarafından hazırlanmış ve “Prof. Dr. Mustafa Safran’ın başkanlığında çalışan komisyonda Doç. Dr. Bahri Ata, Dr. Bedi Gümüşlü, Ümmügülsüm Candeğer ve Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’ndan (TTKB) görevlendirilen Fatma Türkan ile Seçil Buket Harut görev almış, ayrıca Komisyondaki TTKB’ndan görevlendirilen kişiler de çalıştay dönemlerinde çalışmalara katılmışlardır” (Candeğer, 2015). Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri, Ortaöğretim Projesi kapsamında MEB tarafından belirlenmiş ve 2011 yılında yürürlüğe girmiştir (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü ve Cansever, 2011). Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri, alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi ile tutum ve değerler olmak

üzere üç ana yeterlik alanı altında tanımlanmıştır. Her bir yeterlik alanının alt yeterlikleri ve her bir alt yeterliğin de performans göstergeleri bulunmaktadır. Tarih alan bilgisi, tarih metodolojisini kullanabilmeyi, Türk tarihi ile ilgili olay, kavram ve kişilerin rolünü değerlendirebilmeyi ve dünya tarihi ile ilgili olay, kavram ve kişilerin rolünü değerlendirebilmeyi kapsamaktadır. Tarih alan eğitimi bilgisi, tarih eğitiminin amaçlarını ve yararlarını analiz edebilmeyi, dünyada ve Türkiye’de tarih eğitiminin gelişimini değerlendirebilmeyi, ergenlik çağındaki gençlerin tarihsel anlayışlarının psiko-sosyolojik temellerini analiz edebilmeyi, öğretim programlarını uygulayabilmeyi, materyal geliştirebilme ve kullanabilmeyi, zümre toplantılarına katılarak ortak kararları uygulayabilmeyi, birinci ve ikinci elden kaynaklarla ilgili uygulamalar yapabilmeyi, tarih dersinde okuma ve yazma stratejilerini uygulayabilmeyi, tarih dersini diğer derslerle ve çevreyle ilişkilendirebilmeyi, aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini uygulayabilmeyi, tarih öğrenmenin gelişimini izleyebilme ve değerlendirebilmeyi kapsar. Tutum ve değerler ise tarih ve tarih eğitimiyle ilgili genel tutum ve değerlere sahip olabilmeyi, tarih dersinin işlenmesi ile ilgili tutum ve değerlere sahip olabilmeyi, kültürel miras ve tarihi eserlere yönelik tutum ve değerlere sahip olabilmeyi içermektedir (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü ve Cansever, 2011).

Alan eğitimi bilgisi yeterlik alanının tarih dersini diğer derslerle ve çevreyle ilişkilendirebilme yeterliği çerçevesinde tarih öğretmeninden performans göstergesi olarak müzelere, tarihi mekânlara eğitim gezileri düzenlemesi beklenmektedir (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü ve Cansever, 2011). Bu çerçevede tarih öğretmenlerinin okul dışı mekânları birer tarih öğrenme ortamına dönüştürerek eğitim sürecine ve derslerine dâhil etmeleri ve bu mekânları okulun birer eğitsel ortağına dönüştürmeleri önem taşımaktadır. Okul dışı öğrenme, öğrencilerin sınıfın dört duvarının ötesinde, bizzat katılım göstererek deneyimler edinmelerini sağlaması yönüyle yüksek önceliğe sahip olmalıdır. Alışılan sınıf ortamından çıkıp başka bir öğrenme mekânına gitmek dersin içeriğiyle ‘yaşanmış gerçeklik’ arasındaki bağlantının kurulmasını sağlar. Tarih somut, mekân temelli “otantik” bir şekilde, kanıtların ve tanıkların yardımıyla ele alınabilirse, içeriğinin anlaşılması ve hafızada tutulması daha kolay hale gelir. Ayrıca bilgi aktarımının yanı sıra öğrenciye duygusal bir etkisi de olur (Hilliger ve Hlášková, 2017).

Pandel’in (2013) belirttiği gibi tarihsel öğrenme sadece okulda değil, müzelerde, arşivlerde, sergilerde, tarihsel bağlamı olan her yerde gerçekleşir. Dönemin gerçek kaynaklarıyla, gerçek objeleriyle ve hatta gerçek mekânıyla karşılaşma alanları sunar. Özellikle tarihsel mekânlar bambaşka bir atmosfere sahiptir. Otantik yerin etkisinin daha fazla merak ve duygu uyandıracığından bahsedilebilir (Dicke, 2017). Okul dışı öğrenme mekânları, tarih dersi çerçevesinde tarihin izleriyle karşılaşmaları mümkün kılan araştırılabilir ve keşfedilebilir fırsatlar yaratır. Bu nedenle tarih eğitimi sürecinin önemli bir bileşeni haline getirilmelidir. Böylece öğrencilerin bilgi, beceri, yeterlikleri geliştirilir ve güçlendirilir. Okul dışı öğrenme, Kale’nin (2019, s.226) de vurguladığı üzere “...tarih eğitimi açısından sınıfta tarih öğretimi uygulamalarında kazandırılması zor olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmada etkili olmaktadır.” Bu bağlamda tarihsel düşünme becerilerinin öğrencilere kazandırılması ve geliştirilmesi tarih dersi öğretim programının başlıca amaçları arasında sayılmış (MEB, 2018), hem geleneksel hem de demokratik değerler tarih dersinin kazandırmayı amaçladığı değerler arasında yer almıştır (Ulusoy, 2010; Ulusoy, 2016). Ayrıca Türkiye’de Tarih dersi öğretim programlarını da içeren ve halen uygulanmakta olan 2018

öğretim programlarında değerler bütün eğitim süreçlerinin “nihai amacı ve ruhu” olarak belirlenmiş (Alabaş, 2020) olması da dikkat çekicidir.

Tarihsel Düşünme Becerileri

Gerçek bir tarihsel anlayışın inşa edilmesi ancak tarihsel düşünme ile mümkündür. Seixas (2006), tarihsel düşünceyi, şimdiki düşünmenin anlamlı bir yolunu oluşturmak için geçmişin kolektif deneyimlerini düzenlemek olarak tanımlar (Akt., Parkes ve Donnelly, 2014, s.118). Tarihsel düşünme, öğrencilerin kanıtları değerlendirmelerini, karşılaştırmalı ve nedensel analizler geliştirmelerini, tarihsel kayıtları yorumlamalarını ve çağdaş yaşamda bilinçli kararlarını temellendirebilecekleri tarihsel argümanlar ve perspektifler oluşturmalarını sağlayan becerilerdir (National Council for History Standards [NCHS], 1996). Tarihsel düşünme “öğrencilerin pasif bir şekilde olayları, tarihleri ve isimleri öğrenmeleri değil; bilgi, imgelem ve mantıksal düşünme süreçlerinin etkileşimini içeren bir dizi karmaşık zihinsel etkinliğin deneyimlenmesi yoluyla” oluşmaktadır (Dilek ve Alabaş, 2010, s.126-127).

Tarih dersi öğretim programının öğrencilere kazandırmaya çalıştığı tarihsel düşünme becerileri arasında kronolojik düşünme, tarihsel kavrama, neden- sonuç ilişkisi kurma, değişim ve sürekliliği algılama, tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma, tarihsel analiz ve yorum, tarihsel sorun analizi ve karar verme ve tarihsel empati becerileri yer almaktadır (MEB, 2018). Tarihsel düşünme becerileri aşağıda kısaca açıklanmıştır (MEB, 2011, s.8-15; MEB, 2018, s.13-17; NCHS, 1996):

Kronolojik düşünme becerisi: Tarihsel düşünceyi organize etmek için zihinsel yapıyı sağlar. Olayların ne zaman ve hangi sırayla meydana geldiğine dair güçlü bir kronoloji duygusunun geliştirilmesidir.

Tarihsel kavrama becerisi: Tarihsel metinleri kavramak, öğrencilerin tarihsel perspektif geliştirerek, geçmişteki olayları tarihsel kavramlarla, dönemin şartlarına göre ve geçmişte yaşayanların bakış açılarından ve deneyimlerinden hareketle anlamalarıdır.

Neden- sonuç ilişkisi kurma becerisi: Öğrencilerin tarihsel bilgiyi kendi özgün bağlamında değerlendirebilmek için, geçmişteki olay ve olgular arasındaki ilişkileri keşfederek, bu ilişkileri göz önünde bulundurmalarıdır.

Değişim ve sürekliliği algılama becerisi: Geçmişteki farklı tarihler arasında ya da geçmiş ve günümüz arasında değişenlerin ya da aynı kalanların neler olduğunun görülmesidir.

Tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma becerisi: Öğrencilerin bağlamsal bilgisi çerçevesinde çok çeşitli kanıtlardan faydalanarak sorgulama, çalışma ve araştırmalar yapmasıdır.

Tarihsel analiz ve yorum becerisi: Öğrencilerin tarihsel metinleri analitik bir şekilde inceleyerek, farklı kanıtlardan yararlanarak değerlendirmesi ve analiz etmesidir.

Tarihsel sorun analizi ve karar verme becerisi: Öğrencilerin geçmişte insanların kritik anlarda yüz yüze geldiği sorun ve ikilemlerle karşılaşmaları sonrasında alternatifleri analiz ederek, tercih edilmemiş seçeneklerin olası sonuçlarına dair değerlendirmeler yapmasıdır.

Tarihsel empati becerisi: Öğrencilerin geçmişteki insanların hayatlarını ve eylemlerini yönlendiren etkenleri anlamaları ve geçmiş hakkında bir çıkarım veya değerlendirme yaparken bunları göz önünde bulundurmasıdır.

Tarih eğitimi ile tarihsel düşünme becerileri kazandırılarak çok boyutlu ve kapsamlı bir tarihsel kültürün inşası sağlanmalı ve hafıza kültürü geliştirilmelidir. Rösen'e (2013) göre hafıza, geçmiş olayları bugüne aktarır ve bireylerin geçmişle yüzleşmesine hizmet eder. Böylece geçmiş olaylardan anlam çıkarmalarına katkıda bulunur ve tarihsel kimliğin inşasında temel oluşturur (Akt., Paireder, 2018). Geçmişin tanıklıkları ve deneyimleriyle karşılaşmalar, öğrencilerin empati becerilerini ve bakış açılarını geliştirir. Böylece tarih bilincinin, insan hakları eğitiminin ve demokratik değerlerin inşa edilebilmesinde yol kat etmek mümkün hale gelir (Lange, 2006). Müze ve sergilerin tarihsel düşünme becerileri üzerindeki önemli yerine dair farkındalık günden güne artmakta ve tarih derslerinde müze ve sergilere önemli roller düşmektedir. Müze ve sergiler, hatırlanmaya değer olan geçmiş olayların kanıtlarını sunarak tarihsel anlatıya somut bir boyut kazandırır. Bir bakıma geçmişe somut ve görsel olarak erişim sağlarlar. Aynı zamanda belirli biyografiler, durumlar ve tarihsel dönemlerle çalışmak, öğrencilerin tarihsel öğrenmede bilgi ve becerilerini geliştirmelerini sağlar (Hilliger ve Hlášková, 2017). Tarihsel sergiler, tarihin olası sunum biçimleridir ve tarihsel farkındalığın artırılmasında etkili olur. Ayrıca tarihsel öğrenme üzerinde de pozitif etkileri vardır. Başarılı tarih sergilerinde ziyaretçilerin geçmişin gerçekliğinin izini sürmesinin yanı sıra derinlemesine düşünmeye teşvik ederek tarih kültürü içinde hareket etmeleri sağlanır. Böylece sınıfta ve ders kitaplarının dışında tarihsel içeriklerle ilgilenme ve tarihsel yeterliğin geliştirilmesinde motive edicidir. Sergi ziyaretleri, aktif katılım yoluyla öğrencilerin birçok beceri kazanacakları bir süreç haline gelir (Zabold ve Schreiber, 2004).

Okul dışı eğitim günümüzde son derece önemlidir. Ancak buna rağmen çeşitli gerekçelerden ötürü eğitim sürecine dahil edilmesinde halen eksiklikler olduğu görülmektedir. Bu durumun değiştirilebilmesi için öğretmen adaylarının farkındalıklarının artırılması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarının bu konuda eğitim almaları ve kendilerini mesleki yönden geliştirmeleri ve yeterliklerinin artırılması önemlidir. Bu araştırmada tarih öğretmeni adaylarına özel öğretim yöntemleri dersinde okul dışı tarih eğitime ve okul dışı tarih öğrenme mekânlarına dair eğitim verilmiş ve ardından Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih gezici Sergisi'ni ziyaret ederek bu sergiyi derslerinde nasıl kullanabileceklerinin ortaya çıkarılması ve böylelikle Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerinde yer alan performans göstergelerini kazanma durumları araştırılmıştır. Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi bir taraftan dönemin yaşanmışlıklarını Anne Frank'ın yaşam öyküsü üzerinden, hem Anne Frank'a ait hem de döneme dair etkileyici fotoğraflar eşliğinde gözler önüne sererek tarihsel bilgi aktarımını gerçekleştirirken diğer taraftan da geçmişe dair tarihsel farkındalık yaratarak hafıza kültürüne katkılarda bulunmaktadır. Böylece Anne Frank'ın İkinci Dünya Savaşı'nın neredeyse tüm dünyada hafıza kültürünün odak

kişisine dönüşmesi, bu sergi üzerinden geçmişin anlaşılmasına ve geçmişe dair açıklamalar getirilmesine, yaşananların derinlemesine düşünülmesine katkılar sağlayacağından bahsedilebilir. Aynı zamanda aday öğretmenlik sürecinde okul dışı eğitimin öneminin farkına varmalarının, deneyim kazanmalarının ve öğretmen olduklarında derslerinde sıklıkla uygulamalarının önünü de açacağından bahsedilebilir.

Bu araştırmada tarih öğretmeni adaylarının Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'ne uygun bir eğitim alarak programdan mezun olduklarında sözü edilen yeterliklere uygun performans göstergelerini yerine getirebilmeleri için hazırlanmaları temel alınmıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, tarih öğretmeni adaylarına Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'ndeki okul dışı öğrenme alanlarına eğitici geziler düzenlemeyle ilgili performans göstergesinin kazandırılma durumunun incelenmesidir. Türkiye'de uygulanmakta olan tarih dersi öğretim programının uygulanmasında öğretmenlerden "sanal müze ziyaretleri, çevre ve okul imkânları uygun ise tarihi mekân ve müze ziyaretleri" düzenlemeleri istenmekte; tarih dersi öğretim programının vurguladığı hususlardan en önemlilerini ise "tarihsel düşünme becerileri ve değerler" oluşturmaktadır (MEB, 2018). Okul dışı öğrenme alanlarına eğitici geziler düzenleme yaklaşımını kullanarak Tarih dersi öğretim programının hedef kitlesi olan öğrencilerde tarihsel düşünme becerileri ve değerler kazandırma mümkündür. Ata (2009) tarih eğitiminde yerel tarih, müze ve ören yerlerinin kullanılması ile ilgili temel yaklaşımların tarih öğretmenlerine hizmet öncesi eğitimde kazandırılmasına vurgu yapmaktadır. Bu durum da okul dışı öğrenme alanlarının tarih öğretmenleri tarafından öğretim ortamlarında kullanımı ile ilgili eğitimler almasını hizmet öncesi süreçten başlamasının altını çizmektedir. Alan yazında tarih öğretmeni adaylarının özel alan yeterliklerinden alan eğitimi bilgisi yeterlik algılarının belirlenmesi (Bozkurt, 2015), tarih öğretmen adaylarının genel öğretmen yeterlikleri ve tarih öğretmeni özel alan yeterlikleri kapsamında yer alan alt yeterlikler konusunda kendilerini yeterli görme durumları (Avcı-Akçalı, 2016) ve tarih öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının alan bilgileri konusundaki yeterlik algılarını ölçmede kullanılacak ölçme aracı geliştirmeye (Yıldırım ve Yazıcı, 2017) yönelik çalışmalar mevcut iken; tarih öğretmeni adaylarının Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'nden performans göstergelerinin kazanım durumunu ortaya koymaya ve özel alan yeterliklerinin gelişimi amacıyla okul dışı tarihin kullanımının değerlendirilmesine dair bir çalışmaya ihtiyacın olduğu gözlenmektedir. Bütün bunlardan hareketle araştırmanın problem cümlesini, "Tarih öğretmeni adayları okul dışı tarih eğitimi bağlamında bir eğitici gezi olarak Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi'ni tarih derslerinde nasıl kullanabilirler?" sorusu oluşturmaktadır. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

Tarih öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının gelişimi amacıyla bir eğitici gezi olarak planlanan Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi gezisi sonrasında;

- 1- Tarih öğretmeni adayları, Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi'nin tarih derslerinde kullanımını ortaöğretim öğrencilerine kazandırılacak tarihsel düşünme becerileri açısından nasıl değerlendirmektedir?
- 2- Tarih öğretmeni adayları, Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi'nin tarih derslerinde kullanımını ortaöğretim öğrencilerine kazandırılacak değerler açısından nasıl değerlendirmektedir?

3- Tarih öğretmeni adayları, okul dışı tarih eğitimine yönelik Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ile tarih derslerini nasıl ilişkilendirmektedir?

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması kullanılmıştır. Eylem araştırması süreci genellikle karşılaşılan bir sorunla başlar ve soruna odaklanarak uygulamanın geliştirilmesini sağlar. Eylem araştırması eğitimin niteliğini arttırmada ve öğretmen adaylarının gelişimini sağlayarak yeterliklerini arttırmada önemlidir. Ayrıca eylem araştırması, değişimin gerçekleşmesinde güçlü bir araçtır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007; Elliot, 2001; Freebody, 2004; Somekh, 2006). Eylem araştırması, yaparak öğrenme sürecidir. Eylem araştırması katılımcıları birer araştırmacıya dönüştürmeye odaklanır; çünkü insanlar en iyi kendileri yaptıklarında öğrenirler ve öğrendiklerini daha istekli bir şekilde uygularlar (O'Brien, 2001, s.3). Creswell'in (2017, s.755) belirttiği gibi eylem araştırması bireyleri güçlendirir ve hem kişisel hem de mesleki gelişimlerine katkıda bulunur.

Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'nden alan eğitimi bilgisi yeterlik alanının tarih dersini çevreyle ilişkilendirebilme yeterliğinin eğitici geziler düzenleme performans göstergesi, bir bakıma geleneksel olanı değiştirmeye ve öğretim yöntemlerini iyileştirmeye yöneliktir. Bu araştırmanın odak noktasını tarih öğretmeni adaylarının okul dışı eğitim alanındaki yeterliğini yükseltmek ve öğrencilerine okul dışı tarih eğitimi kapsamında tarih konulu sergiden yararlanarak nasıl bir eğitim verebileceklerine dair çözüm önerileri sunmak oluşturmaktadır. Bu çözüm önerileri, sahada yapılan eğitsel faaliyetler sonucunda elde edilen verilerin sistemli bir biçimde analiziyle ortaya çıkacaktır. Kısaca, var olan bir durum tespit edilmiş ve bunu değiştirmek amacıyla adım atılmıştır. Öztürk'ün (2012) belirttiği gibi eylem araştırması eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi ve mesleki gelişimi için önemlidir. Buradan hareketle eylem araştırması eğitim fakültelerinde hizmet öncesi öğretmen eğitiminin geliştirilmesinde etkin bir biçimde kullanılabilir. Böylece tarih öğretmeni adaylarının mesleki gelişimlerine katkıda bulunulacağından bahsetmek de mümkündür. Whyte'in (1989) da ifade ettiği gibi eylem araştırması problemlerin çözümünde bireyleri dahil eder ve değişim sürecinin bir parçası haline getirir (Akt., Patton, 2014, s.221). Bu nedenlerden dolayı bu uygulamalı araştırma eylem araştırmasına göre desenlenmiştir.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde Pedagojik Formasyon Sertifika Programı kapsamında özel öğretim yöntemleri dersini alan amaçlı örneklem yöntemi ile belirlenmiş tarih öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Araştırmaya 40 kadın, 32 erkek olmak üzere toplam 72 tarih öğretmeni adayı katılmıştır. Katılımcılar, gönüllü katılım formunu imzalamışlardır. Katılımcıların kimlikleri gizlenmiş, isimleri kullanılmadan TÖA (tarih öğretmeni adayı) şeklinde kodlama yapılmış ve her bir katılımcı "TÖA1- TÖA72" olmak üzere numaralandırılmıştır.

Eylem Araştırması İşlem Süreci: Okul Dışı Tarih Eğitime Yönelik Eğitim

Araştırmaya geçilmeden önce ihtiyaç analizi yapılmış ve eğitimin içeriğine ilişkin hedefler belirlenmiştir. İhtiyaç analizi, öğretim tasarımının başlangıcını oluşturmaktadır. Tarih öğretmeni adaylarının tarihsel düşünme becerilerine ve okul dışı tarih eğitime yönelik bilgilerinin saptanması için sınıf içi tartışma yapılmıştır. Bu tartışmaya çoğulcu katılım sağlanmış ve öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun eksikleri olduğu saptanmıştır. Tarihsel düşünme becerilerinde benzer bir eksikliğe Demircioğlu'nun (2009) çalışmasının sonuçlarında da rastlanmıştır. Okul dışı tarih eğitimi kapsamında benzer bir eksikliğe ise müze eğitimi dersi almayan katılımcılara ilişkin sonuçlarında Yeşilbursa ve Uslu'nun (2014) çalışmasının sonuçlarında rastlanmıştır. Katılımcıların bu konuda eğitim ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir. Sonrasında ise gerçekleştirilecek olan eğitim öncelikleri belirlenmesinde ihtiyaçların doğası, hedef kitlenin beklentileri ve olanaklar dikkate alınarak tarih öğretmeni adaylarının eğitim ihtiyacını karşılamaya yönelik etkili ve verimli bir eğitim planı hazırlanmıştır (Şimşek, 2017).

Özel öğretim yöntemleri dersi kapsamında, tarih öğretmeni adaylarına tarih derslerinde okul dışı eğitime yönelik haftada 4'er saat olmak üzere üç hafta boyunca eğitim verilmiştir. Üç haftalık bu eğitimin içeriği aşağıdaki şekildedir:

1. Hafta: Mekân temelli öğrenme ve ilkelerinden bahsedilmiş, okul dışı tarih eğitiminin amacı ve kapsamı tartışılmış, tarih eğitiminde kullanılacak okul dışı eğitim ortamları tanıtılmış, okul dışı tarih eğitiminde tarihsel çevrenin kullanılmasına ilişkin örnekler paylaşılmıştır. Ayrıca öğrencilere katkıları, kazandırılacak tarihsel düşünme becerileri ve değerler tartışılmıştır.

2. Hafta: Okul dışı öğrenmede tarih dersi kapsamında yapılabilecek etkinliklere değinilmiş, okul dışı tarih eğitiminde tarihsel mekânlar, müzeler, sergilere ilişkin bilgiler verilmiş ve etkinlik örnekleri incelenerek tartışılmıştır. Ayrıca okul dışı öğrenme bağlamında tarih dersine yönelik yapılacak etkinliklere dair fikir alışverişinde bulunulmuştur.

3. Hafta: Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi'ne ilişkin gerekli bilgiler verilmiş, sergi mekânına ilişkin tanıtım yapılmıştır. Ayrıca sergi mekânında yapmaları gerekenlere dair bilgiler verilmiş ve hazırlanan yönerge paylaşılmıştır. Katılımcıların cep telefonlarına tarih dersi öğretim programını indirmeleri ve sergi esnasında uygun kazanımları belirlemek üzere öğretim programını incelemeleri özellikle belirtilmiştir. Öğrencilerin uygulama sürecine dair soruları cevaplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırma, 2018 yılında gerçekleştirilmiştir. Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi, Sivil ve Ekolojik Haklar Derneği (SEHAK) ve Amsterdam'da bulunan Anne Frank Evi iş birliği ile düzenlenmekte olan bir gezici sergidir. 25 Nisan- 7 Mayıs 2018 tarihleri arasında ise Kadıköy Barış Manço Kültür Merkezi'nde sergilenmiştir. Sergiye araştırmacı eşliğinde ve toplu halde gidilmesi sergi mekânının fiziki durumu nedeniyle mümkün olmamıştır. Okul

dışı eğitime yönelik sınıf içinde verilen üç haftalık eğitim tamamlandıktan hemen sonra katılımcılar 2018 yılının Nisan ayında Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi'ni ziyaret etmişlerdir. Katılımcılar, 25 Nisan- 30 Nisan tarihleri arasında kendi zamansal durumlarına uygun bir günde, istedikleri zaman diliminde sergiyi bireysel olarak ziyaret etmiş, araştırmacı tarafından derste verilen yönergeler eşliğinde serginin kullanımı bağlamında incelemelerde bulunmuş ve de kendi tarih dersi etkinlik tasarımlarını oluşturmuşlardır.

Anne Frank Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi, 1930 ile 1945 yılları arasındaki dönemi kapsamakta ve Anne Frank'ın yaşamı üzerinden, arka planda Nazi rejiminin yükselişi ve Nazilerin başta Yahudiler olmak üzere milyonlarca insana yönelik gerçekleştirdiği zulüm ve bu dönemden çıkarılması gereken derslere odaklanmaktadır. Aynı zamanda Anne Frank'ın hatıra defterinden alıntılar ve Frank ailesinin fotoğrafları, ziyaretçilere bu trajik öyküyü anlamalarında eşlik etmektedir (Sivil ve Ekolojik Haklar Derneği [SEHAK], 2018). Bu bağlamda sergi, hem insan hakları eğitimi hem de tarih eğitimi için oldukça önemli bir boyuta sahiptir.

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Sorular araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra kapsam geçerliliği için iki uzman görüşü alınmış ve görüşme formlarına son şekli verilmiştir. Sergi ziyareti sonrasında katılımcılar, açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formlarını doldurmuşlardır. Araştırmanın verileri, bu görüşme formları aracılığıyla elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Nitel araştırmada verilerin analiz süreci, sistematik bir anlam arayışıdır ve veriye sorular sormaktır. Böylece veriler anlamlandırılır, kodlanır ve kategorize edilir. Kod, bir metin parçası için bir etikettir ve daha spesifiktir, kategori ise daha genel ve kapsayıcıdır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007; Darlington ve Scott, 2002; Hatch, 2002). Katılımcıların sergi ziyareti sonrasında doldurmuş oldukları açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen veriler, 'MAXQDA 11' nitel veri analizi yazılımı ile içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi ile araştırmanın temel sorularıyla ilgili veriler, kategoriler halinde düzenlenir (Bowen, 2009). Bu bağlamda öncelikle kodlama yapılmıştır. Sonrasında ise benzer kodlardan kategorilere, kategorilerden de temalara ulaşılmıştır. Araştırma bulguları tarih öğretmeni adaylarının görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.

Bu araştırmanın verileri 2018 yılında toplanmış olduğu için geriye dönük etik kurul izni gerekmemektedir.

BULGULAR

Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ve Tarihsel Düşünme Becerileri

Tarihsel düşünme becerileri, tarihsel kaynaklardan hareketle tarihin inşa edilmesinde kullanılan bilişsel yeterliklerdir (Thorp ve Persson, 2020). Tarih öğretmeni adaylarının Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi'nin tarih derslerinde kullanılmasıyla ortaöğretim öğrencilerine kazandırılabilceğini düşündükleri tarihsel düşünme becerileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Tarih Öğretmeni Adaylarına Göre Serginin Öğrencilere Kazandıracığı Tarihsel Düşünme Becerileri

Tarihsel Düşünme Becerileri	Tarih Öğretmeni Adayları (TÖA)	Sayı (f)
Tarihsel empati	TÖA3, 4, 5, 8, 12, 13, 14, 15, 19, 21, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 35, 36, 38, 41, 42, 43, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 69, 71, 72	39
Tarihsel analiz ve yorum	TÖA1, 3, 4, 7, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 23, 24, 27, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 47, 48, 49, 52, 53, 55, 56, 59, 61, 67, 68, 69, 70, 71	38
Tarihsel kavrama	TÖA2, 3, 5, 9, 10, 13, 15, 18, 21, 22, 27, 32, 39, 40, 49, 52, 56, 59, 64, 66, 67, 70	22
Kronolojik düşünme	TÖA1, 4, 12, 13, 14, 15, 18, 21, 25, 29, 31, 35, 38, 39, 44, 50, 54, 56, 59, 63, 70, 71	22
Eleştirel düşünme	TÖA5, 7, 27, 31, 36	5

Tablo 1’de görüldüğü üzere tarih öğretmeni adaylarının büyük bir çoğunluğu, tarihsel düşünme becerilerinden tarihsel empati, tarihsel analiz ve yorum, tarihsel kavrama ve kronolojik düşünmenin kazandırılmasında bu tarihsel serginin önemli bir rolü olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra sergide kullanılan birincil ve ikincil kanıtların ağırlıklı olmasından dolayı tarihsel düşünme becerileri dışında eleştirel düşünme becerisi de katılımcılar tarafından kazandırılması beklenen beceri olarak dile getirilmiştir.

Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi aracılığıyla kazandırılacak tarihsel düşünme becerilerinde katılımcıların çoğu tarihsel empati becerisine vurgu yapmıştır. Katılımcılardan TÖA14 “14 yaşındaki bir kızın nefes almak için dahi pencereyi açamaması, sessizlik içinde yaşanması gerektiğini bize hissettirmesi empati duygumuzu geliştirir.” demiştir. TAÖ33 ise sergiyi gezerken Anne Frank ile kurmuş olduğu empatiden hareketle “Sergi sırasında kendimi Anne Frank’ın yerine koyarak ben olsam ne yapardım ne düşünürdüm gibi sorular sordum. Bu da tarihsel empati yapma becerisi kazandırmış oldu.” şeklinde ifade etmiştir. Benzer şekilde TÖA54 de “Yaşanmışlık duygusu dokunur, içselleştirirsin süreci, içindeymiş gibi yaşarsın o anı. Her kare bir anlam taşır, hayattan iz taşır. Çocuk yerine koyar kendini, acaba ben olsaydımı hisseder iliklerine kadar. Tarihsel empati, tarihsel düşünme becerisini kazanmış olur fark etmeden.” demiştir. Serginin Anne Frank’ın hatıra defteri çerçevesinde tasarlanmış olması, kişisel öyküyü odak noktasına yerleştirmekte ve böylece geçmişin yaşanmışlığına Anne’nin gözünden bakmayı mümkün kılmaktadır. Bu durumun, kendi yaşantılarından farklı olsa da geçmişin tarihsel bağlamını hesaba katarak tarihsel empatiyi harekete geçireceğinden bahsetmek mümkündür.

Katılımcılar, Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi aracılığıyla tarihsel analiz ve yorum becerisi de kazandırılabilirliğini ifade etmiştir. Sergide İkinci Dünya Savaşı’na dair birinci elden görsel ve yazılı kanıtların bulunması katılımcılar için tarihsel analiz ve yorum becerisi ile doğrusal bir ilişki kurulması anlamı taşımaktadır. Katılımcı TÖA16 bu durumu şöyle ifade etmektedir: “Bu sergi çerçevesinde tarihsel analiz ve yorum becerisi kazandırılabilir. Çünkü sergide yer alan Anne Frank’ın günlüğü birinci el kaynak olarak İkinci Dünya Savaşı’nda bir Yahudi ailesinin yaşamına tanıklık etmektedir.” TÖA55 de kanıtlar arasındaki nedenselliğe vurgu yaparak “Öğrenciler elde ettikleri bilgilerin nedenleri, sonuçları, etkileri üzerinde düşünür ve bunları zihinlerinde sentezleyerek olaya ilişkin yorumlar geliştirir.” diyerek tarihsel analiz ve yorum becerisine referans vermektedir.

Katılımcıların bu görüşleri, tarihsel analiz ve yorum becerisinin göstergelerinden olan neden sonuç ilişkilerinin birçok boyutunu göz önüne alarak bu ilişkiyi analiz eder (MEB, 2011, s.12) yargısı ile örtüşmektedir.

Katılımcılar için tarihsel kavrama becerisi de Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ile kazandırılacak diğer becerilerdendir. Katılımcılardan TÖA2 bu ilişkiyi şöyle açıklamaktadır: *“Geçmişte yaşanmış olaylar ve geçmişte inceleyen bilim olan tarih çerçevesinde bu sergi öğrencilere, somut ve maddi deliller vasıtasıyla geçmişte yaşanan olayları anlama ve onlarla zihinsel bir bağlantı kurma imkânı ve şansı sağlayabilir. Böylece öğrenci geçmişte ve geçmişteki olayları anlamak için soyut düşünme yükünden bir ölçüde kurtulabilir.”* Tarihsel kavrama becerisinin en önemli göstergesi, öğrencilerin geçmişteki olayları dönemin şartları ve kavramlarıyla bu geçmişte yaşayanların bakış açılarından inceleyebilmeleri ve böylece tarihsel yaklaşım edinmeleridir (MEB, 2011, s.9). TÖA2'nin ifadesinde tarihsel kavramın farklı tarihsel yaklaşımların değerlendirilmesi, geçmişe ait buluntuların, belgelerin, günlüklerin vb. incelenmesi (MEB, 2011, s.10) göstergesine referans verildiği görülmektedir.

Katılımcı görüşlerinde Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi yoluyla kazandırılacak bir diğer beceri kronolojik düşünme becerisidir. Sergide Anna Frank'ın hatıra defterinin kronolojik dizgesinden hareketle TÖA44 *“Anne Frank 1942'den yakalanana kadar her gün yaşadığı olayları günlüğüne kaydetmiştir. Bu doğrultuda sergiyi gezen bir öğrenci, gün gün holokostun insanlara ne gibi sosyal, ekonomik, siyasi zararlar verdiğini, insanların hayatındaki değişiklikleri kronolojik olarak kavrayacaktır. Böylece öğrenci sergi sayesinde kronolojik düşünme becerisini kazanmış olacaktır.”* diyerek kronolojik düşünme becerisinin kazandırılacağını ifade etmiştir. Bu ifadenin referans noktasını, kronolojik düşünme becerisi göstergelerinden bir tarihsel metindeki zaman akışını (başı, ortası ve sonu) belirler (MEB, 2011, s.8) oluşturmaktadır. Kronolojik düşünme becerisi olayların meydana geldiği zaman ve sıraya ilişkindir. Sergide de olay ve olguların kronolojik sıralanmış olması bu beceriyi çağrıştırmaktadır.

Diğer taraftan katılımcılar tarihsel düşünme becerilerinin yanı sıra Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ile eleştirel düşünme becerisinin kazandırılacağını ifade etmişlerdir. TÖA7'ye göre *“Tarihi olaylara karşı farklı bakış açıları geliştirerek eleştirel düşünceleri sağlanabilir.”* Bu ifadede görüldüğü üzere farklı bakış açılarının varlığı, mevcut kanıtları eleştirmede rol oynar. Eleştirel düşünme becerisi, doğrudan tarihsel düşünme becerilerinden olmasa da hem genel olarak eğitim sisteminin hem de özelde tarih dersinin genel amaçları arasında yer alan ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen genel becerilerden biridir (MEB, 2018, s.11).

Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ve Değerler

Tarih dersleri aracılığıyla öğrencilerin geçmişte öğrenmesinin yanında kültürel, ulusal, geleneksel ve demokratik değerleri benimsemeleri sağlanır (Albrecht, 2001; Ulusoy, 2017). Tarih öğretmeni adaylarının Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi'nin tarih derslerinde kullanılmasıyla ortaöğretim öğrencilerine kazandırılacağını düşündükleri ve öğretim tasarımlarında yer verdikleri değerler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Tarih Öğretmeni Adaylarına Göre Serginin Öğrencilere Kazandıracığı Değerler

Değerler	Tarih Öğretmeni Adayları (TÖA)	Sayı (f)
Farklılıklara saygı	TÖA1, 9, 14, 18, 21, 22, 25, 27, 28, 29, 31, 36, 39, 41, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 60, 61, 63, 65, 67, 69, 70, 71	28
İnsan hakları ve demokrasiye saygı	TÖA8, 12, 14, 16, 21, 23, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 49, 52, 56, 58, 61, 63, 64, 66, 68, 69, 70, 71	27
Hoşgörü	TÖA7, 9, 13, 15, 18, 21, 44, 48, 65, 69, 70	11
Empati	TÖA3, 4, 19, 44, 46, 51, 63, 64	8
Adalet	TÖA27, 29, 31, 35, 42, 50, 63, 71	8
Eşitlik	TÖA18, 50, 53, 57, 61, 69, 71	7
Barış	TÖA5, 43, 50, 52, 53, 68, 70	7
Özgürlük	TÖA30, 37, 50, 61, 64, 68, 69	7
Yardımseverlik	TÖA49, 50	2

Tablo 2’den anlaşılacağı gibi tarih öğretmeni adaylarının büyük bir çoğunluğu, farklılıklara saygı, insan hakları ve demokrasiye saygı ve hoşgörü değerlerinin kazandırılmasında serginin önemli bir rolü olduğuna değinmişlerdir. Bunların yanı sıra farklılıklara saygı değerinin alt bağlamı olarak empati, adalet, eşitlik, barış, özgürlük, yardımseverlik de kazandırılabilir diğer değerler olarak görülmektedir.

Serginin tarih derslerinde kullanılmasıyla farklılıklara saygı değerinin kazandırılacağına değinen TÖA18, bu düşüncesini *“Sergi, farklı kültürlerle bir arada yaşamak ve kolektif kimlik oluşturmak için teşvik edici olabilir. Farklı unsurları dil, din ve ırkçı bakarak dışlamamaları kazandırabilir.”* şeklinde ifade etmiştir. Bu düşünceye TÖA22’nin *“Sergi çerçevesinde dünyada insanlar arasında farklı din, inanç, kültürler olduğu, bunların hepsine saygı duyulması gerektiği aktarılabilir.”* ve TÖA55’in *“Farklılığa saygı ya da çokkültürlülük. Birçok milletin bir arada yaşaması, yaşayabilmesi ya da yaşaması gerektiği öğretilir.”* ifadelerinde de rastlanmaktadır. Empatinin serginin katacağı en önemli değer olduğunu düşünen TÖA4 bu düşüncesini *“Sergi dahilinde aktarılabilir en önemli değer empati kurabilmek olduğunu söylemek yanlış olmaz. Nazilerin uygulamalarına maruz kalan Anne Frank’ın yazdığı günlüğe parçaları yer verilmesi empati kurabilmeyi sağlayan önemli bir unsur. Empati kurabilmenin yanı sıra bir insanın sınıflandırılıp kimliği üzerinden bir genellemenin kurbanı haline dönüştürülmesini görmek insanın duyarlılık hissetmesini sağlayabilir.”* şeklinde ifade etmiştir. Bu görüşte Anne Frank’ın günlüğünün farklılıklara saygı değerinin bir alt bağlamı olarak empatinin kazandırılmasındaki izlerini görmek mümkündür. Toplumsal refahın inşa edilebilmesi ve insan ilişkilerinin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesinde bireylere farklılıklara saygı değerini kazandırmak için sosyal bilimlerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (Bönsch, 2003; Lange, 2006; Sander, 2007). Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi’nin tarih derslerine bu değer kazanımında farklı bağlamlar sunduğu söylenebilir.

Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ile insan hakları ve demokrasiye saygı değerinin aktarılabilirliğini belirten TÖA31 *“Sergi, sadece bir sergi değildir. İnsan haklarının bir kanıtıdır.”* ile TÖA56 *“İnsan haklarının önemi bu sergi sayesinde aktarılabilir.”* demişlerdir. TÖA64’ün *“Bu sergi öğrencilere ve bize birçok insani değer katacak niteliktedir. Özgür yaşamın, insan haklarının önemini anlayabilmek için önemli bir araç bu sergi. Savaşın ve zulmün kötülüğünü ve insani değer ve yargılara uygun olmadığını anlatmak için güzel bir sergi.”* ifadesinde de demokratik

bir toplumda insan haklarının öneminin anlaşılmasında ve demokrasi kültürünün sürdürülebilir kılınmasında okul dışı tarih öğretimi bağlamında serginin kullanılabilceğini göstermektedir.

Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ders tasarımında hoşgörüyü ön plana çıkaran TÖA15 *“İrkçılık hem topluma hem kişiye zarar verir... Önyargı da tehlikeli bir kavramdır. İrkçılık ve önyargı gibi kavramlar yerine hoşgörü gibi bir değer hem bireyi hem de toplumu rahatlatacağı.”* ile TÖA70 *“Sergide sevgi, hoşgörü değerlerini de görmek mümkündür. Bu değerlerden yoksun bir milletin neler yapabileceğini bu sergide görebiliriz.”* şeklinde belirtmişlerdir. Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ders tasarımında adalet değerinin kazandırılabilceğine değinen TÖA35 *“En önemlisi bana göre vicdan ve adalet. Yaşananları gördük ve okuduk, yapılan zulüm, insanların mağduriyeti.”* demiştir. Benzer şekilde TÖA50 *“Yahudiler adaletle hiç karşılaşmadan bir diktatör eliyle adım adım özgürlüklerini kaybettiler. En bariz şekliyle bunu sergide görmüyor adeta yaşıyorsunuz.”* ifadesiyle adaletsizlikle karşılaşılacak durumların sonuçlarından yapılacak çıkarımlarla adaletin ne kadar önemli olduğunun anlaşılacağını belirtmiştir. Ders tasarımında eşitlik değerini vurgulayan TÖA53 *“İrk, dil, din, mezhep ayrımı yapılmaksızın herkesin eşit olduğuna dair söylemleri yüksek sesle dile getirecek kadar cesur olma gibi değerler aktarılabilir.”* diyerek görüşünü belirtmiştir.

Katılımcılara göre barış değeri de Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ile kazandırılabilcek değerlerdendir. Barış değerine vurgu yapan TÖA50 *“Bu sergi birbirinden önemli değerlerin aktarılması için muazzam bir fırsat diye düşünüyorum. Başta barış. Barışın ne kadar önemli olduğunun, onun yokluğunda neler olabileceğinin de canlı bir kanıttır bu sergi.”* demiştir. TÖA70 ise barış kavramını dünya barışı ile özdeşleştirmiş ve *“Dünya barışı değeri kazandırılabilir. Çünkü savaşın kötü yüzünü bu sergide görmek mümkündür.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ile kazandırılacak bir diğer değer özgürlüktür. TÖA37 özgürlük değerini kazandırmak için serginin örnek olay olarak değerlendirilbilceğini şu sözlerle ifade etmektedir: *“Yaşama hakkı kısıtlanmış, elinden alınmış kişilerin hayat hikâyelerine şahit olarak özgürlük değerini daha iyi anlamış oluruz.”*

Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ders tasarımında az sayıda belirtilen yardımseverlik değerine ilişkin TÖA49 *“Savaşın yıkıcı etkilerinin olduğu, insanların birlik ve beraberlik içinde olması gerektiği, yardımlaşmanın şart olduğu, ırkçılığın kötü bir şey olduğu ve insana hiçbir şey kazandırmadığı gibi değerler.”* demiştir. TÖA50 ise *“...En son olarak da yardımseverlik. İki sene boyunca evde saklanan Yahudilere sadık bir şekilde yardım eden o kıymetli kişiler nasıl unutulur ki?”* ifadesiyle Anne Frank ve arka evde yaşayanlara yardım eden diğer insanlardan hareketle bu değeri somutlaştırmıştır.

Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ile Tarih Derslerinin İlişkilendirilmesi

Tarih öğretmeni adaylarının sergiyi kendi tasarladıkları bir tarih dersiyle nasıl ilişkilendirecekleri, genel olarak iki boyutta ortaya çıkmıştır. Birinci boyut, öncesi-esnası- sonrası şeklinde müze eğitimi sürecine odaklanarak süreç temelli tasarlanan derslerdir. Süreç temelli derslerde sergi bir müze etkinliği olarak düşünülmüştür. İkinci boyut

ise serginin öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak tasarlandığı derslerdir. Öğretim yöntemi temelli derslerde ise sergi bir öğretim materyali haline getirilmiştir.

Süreç Temelli İlişkilendirme

Sergiyi öncesi- esnası- sonrası olmak üzere müze eğitimi süreçlerini temel alarak tarih dersleriyle ilişkilendiren tarih öğretmeni adaylarına ilişkin veriler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Tarih Öğretmeni Adaylarının Sergiyi Tarih dersleriyle Müze Eğitimi Süreci Temelli İlişkilendirmesi

Tarih dersiyle ilişkilendirme	Tarih Öğretmeni Adayları (TÖA)	Sayı (f)
Müze eğitimi	TÖA1, 3, 13, 15, 16, 20, 21, 27, 29, 31, 32, 33, 41, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 60, 61, 70	26

Sergiyi süreç temelli bir yaklaşımla tarih dersiyle ilişkilendiren TÖA1 bu ders tasarımını “Anne Frank’ın tuttuğu günlük üzerinden öğrenciyeye öğretebilmek için bu müzeye gönderebilirim. Öncelikle onlara müze öncesi yönerge hazırlarım. Burada, müzeye giderken kaç grup oluşturulacağını, dikkat edilmesi gereken konuları incelemelerini, görselleri incelemelerini kısa notlar tutmalarını ve bunun sonunda grupça kısa bir metin oluşturmalarını ve bunu sınıfta okumalarını isterim. Daha sonra müze sonrası yönerge oluşturarak müze sürecinin nasıl geçtiğini, başarılı olup olmadığını anlayabilirim.” şeklinde aktarmıştır. Benzer süreç temelli yaklaşımı TÖA50’nin “Öncelikle sergiden evvel Anne Frank kimdir, II. Dünya Savaşı’nın nedenleri ve Yahudi soykırımı ile ilgili öğrencileri çok zora sokmayacak, bıktırmayacak bir araştırma yapmalarını isterim...sergi sırasında, tüm sergi dikkatlice gezildikten sonra 15-20 dk. süre verip “Siz Anne Frank’ın yerinde olsaydınız, 8 kişiyle 2 sene küçük bir evde yaşarken neler hissederdiniz? Günlük şeklinde duygularınızı yazın derdim, sonra bunları okur üzerinde konuşurduk. Sergi sonrasında, drama çalışmasının bu sergiyi en iyi özümsetecek yol olduğunu düşünüyorum. Sınıf iki gruba ayrılır. Birinci grup, Anne Frank’ın evde hapis olduğu dönemi canlandırır. İkinci grup Anne Frank’ın toplama kampında olduğu dönemi canlandırır. En son olarak rubrik değerlendirme yapılır, öğrenciler kendilerini değerlendirir.” şeklinde ifade ettiği tarih dersi tasarımında da görmek mümkündür. Katılımcıların sınıf içi ve sınıf dışı tarih öğretimini birlikte kullandıkları süreç temelli ilişkilendirme onların yönerge hazırlama, ders materyali üretme, etkinlik tasarlama, farklı öğretim yöntemlerini kullanma, otantik ölçme araçlarını geliştirme ve uygulama becerilerine referans vermektedir.

Öğretim Yöntemi Temelli İlişkilendirme

Sergiyi öğretim yöntem ve tekniklerini temel alarak tarih dersleriyle ilişkilendiren tarih öğretmeni adaylarına ilişkin veriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Tarih Öğretmeni Adaylarının Sergiyi Öğretim Yöntemleri Temelli İlişkilendirmesi

Öğretim Yöntemleri	Tarih Öğretmeni Adayları (TÖA)	Sayı (f)
Kanıt	TÖA2, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 25, 29, 30, 31, 34, 36, 37, 38, 51, 53, 56, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 70	31
Yazılı ürün oluşturma	TÖA1, 4, 8, 13, 15, 16, 18, 19, 27, 31, 33, 38, 47, 48, 50, 52, 55, 57, 59, 61, 63, 69, 71	23
Tartışma	TÖA3, 28, 35, 41, 42, 43, 46, 51, 52, 53, 68	11
Drama	TÖA12, 24, 31, 46, 50, 61, 62, 69	8
Proje tabanlı	TÖA5, 18, 40, 41, 42, 34, 56, 71	8
Film	TÖA8, 13, 31, 65, 69, 72	6

Tablo 4'te görüldüğü üzere gibi tarih öğretmeni adaylarının büyük bir çoğunluğu sergiyi tasarladıkları tarih dersiyile kanıt temelli bir yaklaşım çerçevesinde ilişkilendirmişlerdir. Bunun yanında öğrencilerden yazılı ürün oluşturmalarını isteyen, tartışma amaçlı kullanan, drama yaptıran, proje tabanlı bir yaklaşım benimseyen ve filmle ilişkilendiren ders tasarımları da yapılmıştır.

Sergiyi tarih dersinde kanıt temelli bir şekilde kullanan TÖA9 *“Öğrencilerimle birlikte sergiye giderim ve onlara buradaki fotoğrafları, videoları ve görgü tanıklarının ifadelerini içeren belgeleri göstersem bu onlar üzerinde daha kalıcı bir iz bırakır.”* demiştir. TÖA11 ise kanıtlar aracılığıyla öğrencilerin tarihsel imgelemine referans vermektedir: *“Sergi sayesinde öğrenciler kendilerini olayın içindeymiş, yaşıyormuşçasına hissedebilir ve kendisine tarihi olaylardan rol bile biçebilir. Öğrenci sergide gördükleri neticesinde kendisine o olayla ilgili mantıklı bir bilinç kazandırabilir.”* TÖA31 ise kanıtlarla öğrencilerinde merak duygusunu uyandırmak istemiş ve bunu şu şekilde dile getirmiştir: *“Öğrencilerime sergi esnasında savaşlarla o dönemle ilgili bilgi yığını sunmaktansa belgesellerle o döneme ait bir afişle onları meraklandırmak isterdim. Örneğin Anne Frank'ın günlüğü de olabilir.”*

Katılımcıların bir kısmı da sergiden hareketle öğrencilerden kısa makale, kompozisyon, deneme, öykü, araştırma yazısı, tanıtım broşürü, film sahnesi, değerlendirme raporu, günlük gibi yazılı ürünler istenebileceğini belirtmişlerdir. Sergiden hareketle öğrencilere yaptırılacak etkinliklerden birisi olarak yazılı ürün isteyen TÖA4 *“Sergiyi tarih dersinde en ideal olarak öğrencilerin sergiye gezmesinden sonra konuya ilişkin duygu ve düşüncelerinin yanı sıra soykırım olgusuna ne hissettiklerine dair aktarımlarının yer aldığı bir makale yazmaları istenebilir.”* derken TÖA69 ise etkinlik olarak öğrencilerden yazılı ürün isteğini şöyle aktarmaktadır: *“Ardından etkinlik sonunda her öğrenciden bahsi geçen tarihsel dönemde 13-14 yaşlarındaki hallerini düşünerek, filmin içine kendilerini bu şekilde dahil edecekleri bir ara sahne- hikâye yazmaları istenir. Öykünün yönergesi öğrencilerle paylaşılır.”*

Tarih öğretmeni adayları sergiyle ilişkili olarak hazırladıkları etkinlik önerilerinde tartışma yöntemini sergi öncesinde, sergi esnasında ya da sonrasında kullanmışlardır. TÖA3 *“Anne Frank hakkında (ailesi, yaşadığı yer, yaşı) kısa bilgi verirdim. Kendisine ait olan günlüğü okutturur ve sınıfta tartışmasını yaptırırdım. Daha sonra öğrencilerimi sergiye götürürdüm.”* ifadesiyle sınıf içinde gerçekleştirilen sergiyi tartışma sonrasında kullanacağını belirtmiştir. Soruların bulunduğu bir çalışma yaprağı kullanacağını aktaran TÖA35 ise *“Öğrenciler sergi sırasında soruları yanıtlarken oluşturdukları gruplarda tartışacaklar ve bu şekilde tarihsel düşünme becerileri gelişecektir.”*

demiş ve tartışmayı sergi esnasında yaptıracağını vurgulamıştır. TÖA42 ise *“Sergi gezildikten sonra sınıfta yapıcı bir tartışma ortamı oluştururdum.”* ifadesiyle tartışma yöntemini sergiden sonra kullanacağını belirtmiştir.

TÖA69 ise ders tasarımını drama ile ilişkilendirmiştir: *“Sergi sonunda tüm süreci dikkate alarak Anne Frank’ın Arka Ev’deki bir gününü konu alan kısa bir drama planlamaları istenir. İlgili yönerge öğrencilerle paylaşılır.”* Proje tabanlı bir öğrenme yöntemi benimseyen TÖA5 dersini *“Bu bir ödev olarak verilebilir. Öğrencilere öncelikle okumaları ve sonrasında buna yönelik bir sunum veya grup olarak bir sergi hazırlamaları sağlanabilir.”* şeklinde tasarlamıştır.

Filmlerle tarih öğretimi yaklaşımını benimseyen TÖA8 *“Önce öğrencileri bilgilendirmek adına sınıfta onlara Anne Frank’ın hatıra defteri filmini veya nazilerin uyguladıkları soykırımı anlatan bir belgesel izlettirdim. Ardından gelecek derste onları Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi’ne götürürdüm. Zaten filmi izleyerek olaylara vakıf olmuş olan öğrencilerim sergiye gidince birden filmle sergiyi kafalarında birleştirerek adeta yaşamış kadar olacaklardır.”* demiştir. TÖA8’in filmlerle tarih öğretimi sergi öncesi olarak planladığı görülmektedir. Film ile öğrencilere önemli bilgiler sunulur ve sonrasında sergide birinci elden kaynaklarla karşılaşılır. Böylece öğrenciler her iki kaynaktan edindikleri bilgileri karşılaştırma imkânı sağlamış olur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırma, tarih öğretmeni adaylarının Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’ndeki okul dışı öğrenme alanlarına eğitici geziler düzenlemeyle ilgili performans göstergesinin kazanım durumunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaca yönelik olarak belirlenen alt problemler çerçevesinde hazırlanan eylem araştırması doğrultusunda tarih öğretmeni adaylarının okul dışı öğrenme alanlarına eğitici geziler düzenleme yaklaşımıyla ortaöğretim öğrencilerinde tarihsel düşünme becerileri ile değerler kazandırma ve bu eğitici gezilerin tarih dersleri ile ilişkilendirebilme durumları tespit edilmiştir.

Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih gezici Sergisi ile tarih öğretmeni adaylarının Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerinde yer alan performans göstergelerini kazanmalarını amaçlayan eylem araştırmasının sonuçlarına göre katılımcılar, sergi aracılığıyla öğrencilere tarihsel düşünme becerilerinden tarihsel empati, tarihsel analiz ve yorum, tarihsel kavrama ve kronolojik düşünme becerilerinin kazandırılacağını düşünmektedir. Tarih öğretmeni adaylarının sergi ziyareti öncesinde almış oldukları eğitimde öğrendiklerinden hareketle okul dışı öğretim pratiği olarak Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ile öğrencilere kazandırılacak tarihsel düşünme becerilerinin kazandırılma sürecine dair anlayış geliştirmiş oldukları anlaşılmaktadır. Böylece Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ders tasarımlarında tarihsel düşünme becerileri bağlamında yer alan bulgular, Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri alan bilgisi yeterlik alanının tarih metodolojisini kullanabilme yeterliği performans göstergelerinden olan *“Tarihsel düşünme becerilerini (kronolojik düşünme, tarihsel kavrama, analiz ve yorum, sorun analizi ve karar verme, sorgulamaya dayalı araştırma) uygular”* (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü ve Cansever, 2011) ile örtüşmektedir. Bunun yanında alan eğitimi bilgisi yeterlik alanının öğretim programlarını uygulayabilme yeterliği performans göstergeleri arasında yer alan *“Öğretim programlarının temel ve tarihsel düşünme*

becerilerini kazanımlarla ilişkilendirerek uygular” ile birinci ve ikinci elden kaynaklarla ilgili uygulamalar yapabileme yeterliğinin performans göstergelerinden “Kaynaklara dayalı olarak tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesine ortam hazırlar” (Safran, Ata, Türkan, Gümüslü ve Cansever, 2011) ile de uyum gösterdiği görülmektedir. Ayrıca araştırmancının katılımcısı olan tarih öğretmeni adaylarının tarihsel düşünme becerilerine ilişkin bilgilere sahip olduğu ve bunları okul dışı öğrenme alanlarına eğitici geziler düzenlemeyle ilişkili olarak öğrencilere kazandırabilme konusunda bakış açısı geliştirdikleri de anlaşılmaktadır. Demircioğlu (2009) tarih öğretmenlerinin tarihsel düşünme becerilerine dair gerçekleştirdiği araştırmada üniversitede tarihsel düşünme becerilerine dair ders almadıklarından dolayı bu becerileri bilmediklerini ortaya çıkartmıştır. Bu araştırmancının bağlamı, Demircioğlu’nun (2009) araştırma sonuçlarından farklılaşmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre tarih öğretmeni adaylarının büyük bir çoğunluğu, farklılıklara saygı, insan hakları ve demokrasiye saygı ve hoşgörü değerlerinin kazandırılmasında serginin önemli bir rolü olduğuna değinmişlerdir. Bunların yanı sıra farklılıklara saygı değerinin alt bağlamı olarak empati, adalet, eşitlik, barış, özgürlük ve yardımseverlik de kazandırılabilir diğer değerler olarak ortaya çıkmıştır. Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ders tasarımlarının kazandırılacak değerler çerçevesinde yer alan sonuçlarının, Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri tutum ve değerler yeterlik alanının tarih dersinin işlenmesi ile ilgili tutum ve değerlere sahip olabilme yeterliği performans göstergelerinden olan *“Tarihe ilişkin tartışmalı ve hassas konularda farklı görüşleri anlamaya açık olur” ve “Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, farklılıklara saygı, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlere bağlıdır” (Safran, Ata, Türkan, Gümüslü ve Cansever, 2011) ile örtüştüğü görülmektedir.*

Tarih öğretmeni adaylarının sergiyi kendi tasarladıkları bir tarih dersiyle nasıl ilişkilendirecekleri, genel olarak iki çerçevede ortaya çıkmıştır. Birinci çerçevede tarih dersleri, öncesi-esnası- sonrası şeklinde müze eğitimi sürecine odaklanarak süreç temelli tasarlanmıştır. Süreç temelli derslerde sergi bir müze etkinliği olarak düşünülmüştür. İkinci çerçevede ise tarih dersi, serginin öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmasıyla tasarlanmıştır. Öğretim yöntemi temelli derslerde sergi bir öğretim materyali haline getirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi örneğinde olduğu gibi okul dışı tarih öğretimine yönelik sergilerin ziyaret edilmesi yoluyla geliştirilecek öğretim etkinlikleri/ders tasarımları Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri alan eğitimi bilgisi yeterlik alanının materyal geliştirebilme ve kullanabilme yeterliği performans göstergelerinden olan *“Tarih dersi için okul içi/dışı etkinliklerde yararlanabileceği materyaller (çalışma kâğıdı, değerlendirme formları vb.) hazırlayarak kullanır” ile alan eğitimi bilgisi yeterlik alanının öğretim programını uygulayabilme yeterliği çerçevesinde yer alan “Öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme yaklaşımına göre uygulamalar yapar” performans göstergesinin (Safran, Ata, Türkan, Gümüslü ve Cansever, 2011) performans göstergesini yerine getirmede işe koşulabileceği de söylenebilir.*

Araştırma sonuçlarına göre ikinci çerçevede, yani serginin öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak ders tasarımının bir parçası haline getirilmesi sürecinde sergi, katılımcılar tarafından tarih dersiyle kanıt temelli bir yaklaşım çerçevesinde ilişkilendirilmiştir. Kanıt temelli yaklaşımda öğrencilerin birinci ve ikinci elden farklı türlerde kanıtları kullanarak kanıtlara dayalı grup veya bireysel çalışmalar ve sorgulamalar yoluyla, farklı

kaynaklarla karşı karşıya kalarak birtakım becerileri kazanmaları esastır (Alabaş ve Dilek, 2020). Katılımcılar sergiyi ve sergilenenleri kanıt olarak değerlendirip öğretim aracı yapma ve bunun yanı sıra yazılı ürün, tartışma, drama, proje tabanlı bir yaklaşım gibi yöntemler için sergi materyallerini kullanmayı işe katmışlardır. Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi ders tasarımlarının öğretim yöntemi temelli sonuçları, okul dışı öğrenme alanlarına eğitici geziler düzenleme yoluyla bir öğretim etkinliği düzenlemenin aynı zamanda Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'nin alan eğitimi bilgisi yeterlik alanının birinci ve ikinci elden kaynaklarla ilgili uygulamalar yapabilme yeterliği performans göstergelerinden olan *"Birinci ve ikinci elden kaynakları etkili bir şekilde kullanır"*; alan eğitimi bilgisi yeterlik alanının tarih dersinde okuma ve yazma stratejilerini uygulayabilme yeterliği performans göstergelerinden *"Yazma etkinliklerinde çeşitli yazı türleri (hikâye, efsane, anekdot, anı, biyografi, gezi yazısı vd.) ve anlatım biçimlerinin (açıklayıcı, betimleyici, öyküleyici ve tartışmacı) kullanılmasını sağlar"*; aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini uygulayabilme yeterliği performans göstergelerinden *"Çoklu zekâ, problem çözme, proje hazırlama, simülasyon, iş birlikli öğrenme, altı şapkalı düşünme gibi çağdaş kuramları, yöntemleri ve teknikleri kullanır"*, *"Rol oynama, yaratıcı drama ve tarihsel canlandırma çalışmaları yapar"*, *"Tartışma yöntemini nesnel olarak yürütür."* ve *"Öğrencilerin öğrenmelerini somut bir şekilde ifade etmelerini (maket, gazete ve dergi, bilgisayar sunusu, afiş, resim, poster, makale, deneme, rapor, eğitsel film gibi) sağlar"* (Safran, Ata, Türkan, Gümüşlü ve Cansever, 2011) performans göstergelerini de yerine getirmede etkili olduğu söylenebilir. Bu sonuçlarda katılımcıların öncül bilgilerini de kullanarak ders tasarımlarının bir parçası kıldıkları anlaşılmıştır.

Antonova'nın (2021) geleceğin tarih öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin kendi pedagojik deneyimleri ve pratik uygulamaları aracılığıyla geliştirileceği sonucuna vardığı araştırması, bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Bununla birlikte Güven ve Kaya'nın (2015) tarih öğretmeni adaylarının mesleki yeterlik algılarına dair gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda yeterli eğitimi aldıklarını düşünenlerin kendilerini öğretim yöntem ve teknikleri boyutunda yeterli gördükleri ortaya çıkarılmıştır. Güven ve Kaya'nın (2015) bu sonucu da bu araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir.

Ayrıca bu araştırma, Öztürk (2012) tarafından da ifade edildiği gibi eylem araştırması sürecindeki öğretim uygulamalarının tarih öğretmeni adaylarının hem tarih alan bilgilerinin, hem de öğretimle ilgili bilgi ve becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu sonucunu desteklemektedir.

Sonuç olarak okul dışı tarih eğitimi bağlamında Anne Frank- Günümüz İçin Bir Tarih Sergisi'nin tarih öğretmeni adaylarının Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerinde yer alan performans göstergelerini kazanmalarında etkili olduğu ve katılımcıların mesleki gelişimine olumlu katkılarda bulunduğu tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarından hareketle tarih öğretmeni yetiştirmede alan eğitimi bilgisi yeterlik alanının materyal geliştirebilme ve kullanabilme yeterliği performans göstergelerinin kazandırılması için alan eğitimi derslerin uygulamalı olarak işlenmesi ve her öğretmen adayı için portfolyo dosyası hazırlanması önerilmektedir. Ayrıca tarih öğretmenlerinin öğretim programında kazandırılması beklenen becerilere göre uygun okul dışı öğrenme

mekânını seçmesi gerektiğinin altını bir kez daha çizmek gerekmektedir. Sergiler de okul dışı öğrenmenin bir parçası haline getirilmelidir. Bunun yanında Tarih Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri'ndeki performans göstergelerinin kazanım durumunu ortaya koymaya yönelik araştırmaların yapılması da önerilmektedir.

Etik Metni

"Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir."

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın bu makaleye katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Alabaş, R. (2020). Değerler açısından ilkökul ve ortaokul (2018) öğretim programları. H. Yolcu & S. Oğuz-Haçat (Edt.), *Bilim insanı Dr. Mustafa Eski'ye armağan* (ss.453- 474). Pegem Akademi.
- Alabaş, R. & Dilek, D. (2020). Kanıt temelli öğrenme-öğretme yaklaşımı. G. Ekici (Edt.), *Etkinlik örnekleriyle güncel öğrenme-öğretme yaklaşımları IV* (ss.187- 226). Pegem Akademi.
- Albrecht, C. (2001). Werteeziehung und Werturteilsstreit. Die Aktualität einer alten Debatte. *Zeitschrift für Pädagogik*, 47(6), 879-892.
- Antonova, A. V. (2021). On the issue the formation and development of professional competencies of a student-a future history teacher. *Bulletin of Nizhnevartovsk State University*, 53(1), 5-12. <https://doi.org/10.36906/2311-4444/21-1/01>
- Ata, B. (2009). Tarih derslerinde yerel tarih, müze ve ören yerlerinin kullanımı. M. Demirel & İ. Turan (Edt.), *Tarih öğretim yöntemleri* (ss.113-128). Nobel Yayın Dağıtım.
- Avcı-Akçalı, A. (2016). Tarih öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları: karşılaştırmalı bir araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 240-249.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bozkurt, N. (2015). Tarih öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 65-86.
- Bönsch, M. (2003). Unterrichtsmethodik für außerschulische Lernorte. *Das Schullandheim*, 76(2), 4-10.
- Candeğer, Ü. (2013). Üniversitelerin tarih öğretmenliği bölümlerinin internet sayfalarında bulunan ders programları ile tarih öğretmeni özel alan yeterliklerinin karşılaştırılması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 329-346. <https://doi.org/10.12780/UUSB190>
- Candeğer, Ü. (2015). Tarih öğretmeni özel alan yeterliklerinin hazırlanması. *Turkish History Education Journal*, 4(1), 177-194. <https://doi.org/10.17497/tuhed.185615>
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. Routledge.
- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları. Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev. Edt.). Edam.

- Darlington, B. O. & Scott, A. H. (2002). *Qualitative research in practice. Stories from the field*. Allen & Unwin.
- Demircioğlu, İ. H. (2009). Tarih öğretmenlerinin tarihsel düşünme becerilerine yönelik görüşleri. *Milli Eğitim*, 184, 228-239.
- Dicke, G. (2017). Lernen am historischen Ort und in einer inszenierten Ausstellung. K. Engelhardt, S. Hilliger, & F. König (Eds.), *Kontroverse Geschichte(n)- Pädagogik an Lernorten zur SBZ und DDR* (ss.16-17). Pinguindruck.
- Dilek, D. & Alabaş, R. (2010). Tarihsel imgelem. M. Safran (Edt.), *Tarih nasıl öğretilir? Tarih öğretmenleri için özel öğretim yöntemleri* (ss.123-130). Yeni İnsan Yayınevi.
- Elliot, J. (2001). *Action research for educational change*. Open University Press.
- Freebody, P. (2004). *Qualitative research in education. Interaction and practice*. Sage Publications.
- Güven, A. & Kaya, R. (2015). Tarih öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik algıları (Erzurum örneği). *Route Educational and Social Science Journal*, 2(4), 423-445. <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.428>
- Hatch, A.J. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. State University of New York Press.
- Hilliger, S. & Hlášková, H. (2017). Gelingen und Misslingen - Historisches Lernen in Gedenkstätten und Museen. K. Engelhardt, S. Hilliger, & F. König (Eds.), *Kontroverse Geschichte(n)- Pädagogik an Lernorten zur SBZ und DDR* (ss.18-21). Pinguindruck.
- Kale, Y. (2019). Tarih öğretiminde müzeler ve tarihi mekânlar. M. Safran (Edt.), *Tarih nasıl öğretilir? Tarih öğretmenleri için özel öğretim yöntemleri* (ss.226-234). Yeni İnsan Yayınevi.
- Lange, D. (2006). Politische Bildung an historischen Orten. Vorüberlegungen für eine Didaktik des Erinnerns. D. Lange (Eds.), *Politische Bildung an historischen Orten: Materialien zur Didaktik des Erinnerns* (ss.9-19). Schneider Verlag GmbH.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2011). *Ortaöğretim 11. sınıf tarih dersi öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2018). *Ortaöğretim tarih dersi (9, 10 ve 11.sınıflar) öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- National Council for History Standards [NCHS]. (1996). *Introduction to standards in historical thinking*. <https://phi.history.ucla.edu/nchs/historical-thinking-standards/>
- O'Brien, R. (2001). An overview of the methodological approach of action research. R. Richardson (Ed.), *Theory and Practice of Action Research*. Universidade Federal da Paraíba.
- Öztürk, İ. H. (2012). Tarih öğretmeni eğitiminde eylem araştırması yaklaşımının kullanılması: Bir model önerisi. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 1(1), 99-115.
- Paireder, B. (2018). Editorial. A. Ecker, K. Edel, T. Hellmuth, G. Marschnig, B. Paireder, & H.-M. Suschnig (Eds.), *Erinnerungskulturen* (ss.4-5). Edition Fachdidaktikzentrum Geschichte und Politische Bildung.
- Pandel, H.-J. (2013). *Geschichtsdidaktik*. Wochenschau Verlag.
- Parkes, R. J. & Donnelly, D. (2014). Changing conceptions of historical thinking in history education: An Australian case study. *Revista Tempo e Argumento*, 6(11), 113-136. <https://doi.org/10.5965/2175180306112014113>

- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Safran, M., Ata, B., Türkan, F., Gümüşlü, B. & Cansever, Ü. (2011). *Tarih öğretmeni özel alan yeterlikleri*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Sander, W. (2007). Demokratie-Lernen und politische Bildung. Fachliche, überfachliche und schulpädagogische Aspekte. W. Beutel & P. Fauser (Eds.), *Demokratiepädagogik: Lernen für die Zivilgesellschaft* (ss.71-85). Wochenschau Verlag.
- Sivil ve Ekolojik Haklar Derneği [SEHAK]. (2018). "Anne Frank- Günümüz için Bir Tarih" Sergisi Şişli'de ziyaretçilerini bekliyor. <https://www.sehak.org/2018/03/anne-frank-gunumuz-icin-bir-tarih-sergisi-sislide-ziyaretcilerini-bekliyor/>
- Somekh, B. (2006). *Action research: A methodology for change and development*. Open University Press.
- Şimşek, A. (2017). *Öğretim tasarımı*. Nobel.
- Thorp, R. & Persson, A. (2020). On historical thinking and the history educational challenge. *Educational Philosophy and Theory*, 52(8), 891-901. <https://doi.org/10.1080/00131857.2020.1712550>
- Ulusoy, K. (2010). Değer eğitimi: Davranışçı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan tarih programlarında değer aktarımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 32-51.
- Ulusoy, K. (2016). Tarih öğretmenlerine göre Türkiye'de birlik beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşma kültürünün geliştirilmesi sürecinde gerekli ortak değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14(32), 103-126.
- Ulusoy, K. (2017). Target values in the history course curricula during the republican period. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 283-293. <http://dx.doi.org/10.5539/jel.v6n1p283>
- Yeşilbursa, C. C. & Uslu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz- yeterlik inançları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 410-428.
- Yıldırım, T. & Yazıcı, F. (2017). Tarih alan yeterlik algısı ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(17), 589-604. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11836>
- Yıldırım, T. & Yazıcı, F. (2017). Preservice history teachers' perceptions of subject matter competency. *Journal of Education and Training Studies*, 5(10), 113-122. <https://doi.org/10.11114/jets.v5i10.2602>
- Zabold, S. & Schreiber, W. (2004). Mit Geschichte in Ausstellungen umgehen lernen. W. Schreiber, K. Lehmann, S. Unger ve S. Zabold (Eds.), *Ausstellungen anders anpacken. Event und Bildung für Besucher. Ein Handbuch* (ss.197- 224). Ars Una Verlagsgesellschaft.